ADDITIONES
AD
OPERA MORALIA
R. P. THOMÆ TAMBVRINI
SOCIETATIS IESV.

Quæ in vltimis editionibus sunt sparsim ab Authore iam euulgata, & hic in vnum à Typographo collectæ.

PANORMI, Apud Andream Colicchia M. DC. LXIII.

Imp.
Abbas Celosius V. G.

Imp.
Dominici F. P.

TYPOGRAPHUS LECTORI.

S.

NON multis abhinc annis prodiere Moralia Opera à R. P. Thoma Tamburino S.I. composita: quæ, quia admodum Doctis placuere, statim in varijs locis ad litterariæ Reip. non vulgare emolumentum, recusa sunt. Quoniam vero idem Author Additiones nonnullas valde vtiles, immo pernecessarias sparsim in prædictis Operibus subinde disseminauit, typisq; mandauit, ego operæ pretium bono publico facturum existimaui, si illas in vnum collectas Lectoribus traderem, locis, in quibus inserendæ sunt diligenter notatis, vt scilicet illi, qui antiquiores editiones habent, & Typographi, qui forte prædicta Opera reimprimere velint, non fraudarentur ampliatione, qua propediem, vt audio, nouissima gaudebit editio. Collegi ergo eas nauiter, ipsiq; Authori recognoscendas obtuli, qui non approbauit modo, verum etiam mihi, præ sua humanitate, de suscepto labore gratias egit. Boni hæc consule, Lector, & Vale.

TYPOGRAPHVS

LECTORI

S.

NON multis abhinc annis prodiere Moralia Opera à R. P. Thoma Tamburino S. I. composita: quæ, quia admodum Doctis placuere, statim in variis locis ad litterariæ Reip. non vulgare emolumentum, recusa sunt. Quoniam vero idem Author Additiones nonnullas valde vtiles, imo pernecessarias passim in prædictis Operibus subinde disseminauit, typisque mandauit, ego operæ pretium bono publico facturum existimaui, si illas in vnum collectas Lectoribus traderem, locis, in quibus inferendæ sunt diligenter notatis, vt scirent illi, qui antiquiores editiones habent, & Typographi, qui forte prædicta Opera reimprimere velint, non fraudarentur amplificatione, qua propediem, vt audio, nouissima gaudebit editio. Collegi ergo eas [illegible], ipsiq; Authori recognoscendas obtuli, qui non approbauit modo, verum etiam mihi, pro sua humanitate, de suscepto labore gratias egit. Boni hæc consule, Lector, & Vale.

ADDITIONES

AD OPVSCVLVM PRIMVM METHODI CONFESSIONIS

AD LIBRVM PRIMVM.

Ipso initio in Intentione, & Diuisione operis nu. 2. post illa verba, *partes complectetur*, Adde.

Addito libro quinto de sigillo Confessionis (quem sub titulo Appendicis ad librum quartum olim vulgauimus.)

Cap. 2. §. 4. n. 5. post illa verba, *præsenti Confessione constituere*, Adde.

Et quidem post hæc scripta, immo, & in prioribus editionibus impressa, inueni a Leandrum Theologum sane perdoctum, qui citans Hurtadum, & Cardidum, absolutè docet, sufficere ad validam efficiendam Confessionem, etiam dolorem, qui per quodcumque temporis longi spatium præcedit Confessionem: modo vbi semel est habitus, nec expressè, nec implicitè retractatus fuerit. a Leand. de Sacr. t. 1. tr. 5. d. 7. q. 6.

Ibidem §. 5. n. 7. post illud *facere censeatur*, Adde.

Lege a Ianuarium, qui docet, eum qui peccata aliàs ritè Confessa, & absoluta confitetur, non teneri iterum elicere actum doloris, si prior dolor habitualiter, vel virtualiter perseueret; nec teneri elicere actum doloris eum, qui confitetur peccatum oblitum in prima Confessione, si de illo cum alijs sub motiuo generali dolorem habuit; (semper intellige, si eiusmodi dolor modo dicto perseueret) quæ doctrina confirmat, quæ mox dicentur num. 9. & quæ modo dicta sunt 6. 4. a Ianuar. p. 1. ref. 30.

C. 1. §. 13. n. 11. in fine post illa verba [illegible] r. Adde.

In præcedentibus notãt aliqui recte, in mortis articulo debere de prædictis haberi actum contritionis, vel saltem præcessisse confessionem sacramentalem. Ratio est: quia si coram Deo tunc Fidelis sit in mortali, dictat Caritas erga se ipsum, vt ponatur in gratia, vel indirecte per Confessionem, vel directe per actum Contritionis.

Ibidem n. 12. fine, post illud, *de Confessione vero facta non costat*, Adde.

Si certus sis, te peccasse, sed dubius, an illud peccatum fueris confessus, dicemus mox §. sequenti fine.

Ibidem n. 14. fine, post illud, *pro delicto dubio*, Adde.

Hanc sententiam nouissime amplectitur a Iannarius, merito addens, solum in articulo mortis obligari ex caritate sibi debita, in casu, quo post illud dubium, vel non elicuit contritionem, vel non sumpsit aliud Sacramentum, Intelligo (Sacramentum Confessionis) in quo certiores sumus absolui indirecte peccata oblita, & bona fide non confessa.

a Ianuar. r. p. ref. 20.

Ibidem n. 17. fine, post illa verba *Ita nec ausim ego* Adde.

Sed iam post hæc à me in prædictũ modum scripta, immò in prioribus impressionibus edita, inuenio à doctis & prudentibus Theologis hanc posteriorem sententiam fuisse probabilitatis munere donatam. Nam eam nouissime amplectitur a P. Hieronimus Ferrãtinus & insuper inter ceteras probationes adducit Iudicium, quod Doctissimi Patres tres Collegii Romani Soc. Iesu pro hac sententia, re mature perpensa, protulerunt: Cum enim (inquit) ex Prouincia Austria Propositiones aliquæ missæ essent Romam, ad nostrum ad modum R. P. Generalem, ipsius iussu examinandas à Patribus Reuisoribus, quorum munus est, libros diligenter expendere, antequam imprimãtur, tale Iudicium, quod mox subiiciam, tulerunt vnanimes circa nonã petitionem factam.

a Hier. Fer. de scãd. & Corr. frat. d. 1. q. 77. n. 49.

Nona petitio hæc erat. *Peccata dubia, siue positiuè, siue negatiuè tantum dubia sint, confiteri non tenemur.*

Responderunt ita, De peccatis dubijs posititiuè non est dub-

bium

bium permitti posse, cum sit opinio Communis Doctorum. De peccatis dubijs negatiuè, circa quod est maior difficultas, indicauimus olim non debere permitti secundam nostras regulas, cum vix reperiatur vnus Scriptor, qui illam aperte tueretur.

Nunc vero cum iam aperte, & ex professo in suis scriptis tueantur præter Aegidium Coninch. de Sacr. pœn. d. 7. dub. 8. Petrus Marchant. in trib. Sacr. tr. 4. tit. 6. Caramuel in Theol. Mor. lib. 3. d. 4. nu. 1478. Iosephus de Ianuario Resol. mor. To. 1. resol. 20. per totam. P. Io. Martinon t. 5. d. 50. sec. 8. n. 91. & alij multi Scriptores illam iudicent probabilem censemus posse iam in scholis Societatis permitti. Hactenus Ferrantinus. Vide *a* Dianam qui exscribit verba aliquorum ex his Scriptoribus, & alibi, *b* vbi citat Bossium; Me tamen iuuat à mea sententia non recedere pro quam initio huius n. 17. dixi.

Ibidem n. 18 fine, post illud, *Hæc Merolla* sic adde. Illud huc facit, an Confessarius teneatur de omnibus peccatis, quæ audit in Cõfessione iudicare, an sint mortalia an venialia? Respondet huic quęstioni sic Siluester. *a* Non tenetur Sacerdos de singulis auditis determinare, vtrum sint venialia, an mortalia quando non sunt clara, secundum Archid. vt de his de quibus sunt opiniones, vel pęnitens nescit exprimere mentem suam circa assensum, vel moram peccati; tenetur autem determinare, de claris. Hæc Siluester, qui ibidem etiam illud notat; ne Sacerdos (vbi pęnitens est dubius de aliquo) ne, inquam, asserat illud esse mortale, si non est certus. Sed circa hoc oportet omnino videre, quod dicam lib. 3. c. 4.

Eodem cap. 1. §. 4. nu. 23. fine, post illud, *Confessori patefiat.* Adde.

Illud (plus, minusue) importare dimidium supra quantitatem expressam v. g. centum plus, minus, importare centum & quinquaginta putat, *a* Vercellis: sed non est audiendus.

Ibidem n. 25. fine post illud *vt in casu nostro* Adde.

Hanc sententiam explicatam à nu. 24. probat *a* Thomas Hurtadus & nimis excedit in eius censura: Verum, si optas hanc nostram sententiam pluribus confirmatam lege P. Hieronimum *b* Ferrnatinum nostræ Soc. qui in opere nuper impresso affert inter cetera Responsionem Patrum Romani Collegij datã Prouinciæ Austriæ, in

a Dian. p. 12 tr. 12. res. 2
b Dian. ibid. tr. 16. res. 79.

a Siluester. v. Sacerd. fine.

a Verr. tr. 1. q. moral. 8.
a Th. Hurt. tr. 2. mor. c. 1. dub. 8.
b Hier. Fer. de scãdalo & corr. d. 1. q. 78. nu. 15.

in prædictæ sententiæ confirmationem; ea autem pro curiosis, hæc est.

Quo ad Secundũ partem, quod scilicet peccata quæ aliquando sub dubio confessi sumus, postmodum vero certo nobis sunt confiteri non teneamur; Censemus, posse permitti, cum non careat solidis fundamentis, & illam in suis libris defendant Leander de Sacram. t. tr. 5. d. 5. q. 27. Marcus Vidal in arca de pœnit. q. 51 à n. 71. Martinus de Ioseph. f. 1. lib. 4. c. 18. de pœnit. n. 2. Caramuel lib. 4. d. 4. & Martinus Kresserus de Confes. lib. 4. c. 18. cum alijs iudicent illam probabilem.

Hactenus Patres ex Ferrantino, cui gratias ex animo, quod hoc loco citans meum primum Opusculum Methodi Confessionis, Aureum illud appellauerit. Tam Alchimica (fas ità loqui) fuit eius vrbanitas, vt meum plumbum potuerit in aurum artificiosa humanitate cōuertere. Dignus interim ipse, vt potiore iure non iam à ferro, sed pretiosum sibi ducat nomen ab Auro.

Dian. p. 3. tr. 12. res. 2. Ibid. n. 28. fine post illud. *Nisi in peccata certa*, Adde.

Dian. ibid. tr. 16. res. 79. Sic etiam dubia Hæresis non subiacet reseruationi ex Merolla, & Thoma Delbene apud eumdem Verricelli Tract. quæst. mor. 34. sic dubium votum Castitatis perpetuæ non subiacet reseruationi ex Sanc. & Pontio apud eumdem Verr. sic Dubia Censura non obligat ad vitandum Fideles, ex Diana apud eumdem; sic filius expositus, quia est dubium, an sit Illigitimus, legitimus tamen

Silvester. v. Sacerd. fine. reputatur ex eodem Verr. innumeros, citante, & necessariam limitationem ponente n. 6.

Ibidem n. 29. fine post illud, *Scrupulis essent obnoxia*, Adde.

His ità disputatis, Inquiret quis. An certus, se commisisse mortale, dubius vero, num illud fuerit confes-

Verr. tr. 1. p. moral. 8. sus, an inquam, obligetur ad illud iterum Confitendum Respondeo tribus dictis. Dico primo, scrupulosum non

Th. Hurt. tr. 2. d. 5. c. 1. dub. 8. obligari. Dico Secũdo nõ scrupulosum nec item obligari, si diuturnũ tẽpus intercessit inter eius Confessionem, quam bona fide, morali præcedente examine, solebat exhibere, & inter dubitationem quæ nunc illi suboritur.

Hier. Fer. de scandalo & corr. d. 1. q. 78. nu. 15. Dico 3. Hunc non scrupulosum obligari ad illud Confitendum, si paruum tempus intercessit.

Ratio primi dicti est eadem quam Dixi Cap. præcedente n. 16.

Ratio Secundi est, quia Moraliter [sunt verba Io: Prępositi]

positi] a Impossibile est post diuturnum tẽpus positiue recodari omnium, quæ quis confessus est, ac proinde onus intolerabile esset si nunc obligaretur confiteri ea, de quibus dubitat, num sit aliquando confessus.

Ratio tertii dicti est, quia ex vna parte præceptum certo obligans ad confitenda peccata, certum est, & est in possessione obligandi, & ex alia, non adest excusatio ducta ex scrupulis, vel ex temporis elapsi diuturnitate, vel ex alio capite; quod hic certe non apparet; ergo &c. At aliquis posset contrarium concludere ex eo, quod in dubio melior sit conditio libertatis, quæ nõ est restringenda ab obligatione dubia confitendi, quæ superueniat. Respondeo. Certe fatemur, primo fuisse libertatem expeditam; sed deinde à certo peccato commisso iam fuit eiusmodi libertas certo ligata ad obligationem confitendi; super veniens ergo dubitatio, an peccatum fuerit confessum non inuenit libertatem expeditã, quam debeat relinquere in suo statu, sed inuenit iam ligatam ab obligatione confitendi; ergo ligatam relinquere debebit. Vim huius rationis clarius intelliges, si ea legeris, quæ nos dicemus cum de Conscientia dubia lib. 1. in decal. c. 3. præsertim toto §. 6. & 7.

Eodem cap. 1. §. 8. n. 57. versus finem, post illud. *Doctorum sententiam.* Adde.

A nobis [ne erretur] explicata l. 1. in Decal. c. 1. §. 5.

Eodem c. 1. §. 9. n. 59. fine, post, illud. *Fideles nequaquam possimus*, Adde.

Lege Leandrum, a qui idem docet, de eo, qui vnico actu voluntatis vult ad decem v. g. mulieres eiusdem cõditionis accedere, aut ad eamdem vult accedere pluries; satis est enim si dicat, Volui accedere pluries ad solutam seu solutas, seu ad Coniugatas, sine necessitate exprimẽdi numerum obiectorum talis vnicæ volitionis. Quandam necessariam explicationem habes mox n. 61.

Ibidem n. 61. fine post illa verba, *quod de facto commisisti.* Adde.

Propter eamdem rationem modo n. 59. allatam dicit Leander, illum, de quo ibi est sermo, debere dicere. *Volui pluries accedere*: nam si diceret *Volui accedere*, non explicaret suum peccatum &c.

a Io. Præ. de integr. cõf. q. 5. sub. 3. n. 115. apud Ferrantinum supra citatum n. 66.

a Leander apud Dianam p. 9. tr. 9. res. 55.

Ibidem n.65. fine, post illud, *quam à quo abstulisti*, Adde:
Contra sententiam à nu. 59. allatam obiicit in hunc fere modum Diana. Ex hoc principio videtur inferri, Religioso habenti rem cum Religiosa, sufficere, sic in Confessione se accusare: Commisi fornicationem sacrilegam; sine necessitate explicandi, votum esse, tum ex parte viri, tum ex partæ fœminæ: & tamen, sicuti omnes docemus à viro vxorato peccante cum fœmina alteri nupta debere explicari matrimonium vtriusque, nec satis esse dicere, Adulterium commisi, ità in casu Religiosi peccantis cum Religiosa, pari modo, omnes docemus, debere vtriusque votum explicari. Quod autem ex Doctrina data sequeretur, non adesse necessitatem vtriusque votum, & vtriusque matrimonium explicandi patet, quia eiusmodi peccata sunt vnus numero actus, eo modo, quo est vnus actus, velle per vnam volitionem occidere plures, vel vno ictu reipsa multos occidere, &c.

Diana p. 9. tr. 9. r. 55.

Respōdeo, negando, esse eodem modo Affirmo enim, imò doceo, in dictis adulterio, & Sacrilegio debere vtriusque Matrimonium, & Votum declarari, sed nego in casibus, de quibus hactenus habitus est sermo. Intercurrit enim certa disparitas. Nam eiusmodi Adulter duo facit [præter peccatum contra Castitatem] & iniurius est suæ vxori, & cooperatur cum stuprata illa ad hoc, vt ipsa sit iniuria suo Coniugi. Nec dissimili modo se habet ille Religiosus, nā & violat suum votū, & item cooperatur cū religiosa suū votum pariter frangente, & licet sit per vnicum actum illas malitias complectentem; vnde ex hoc capite non videatur necessaria maior explicatio, tamen non ità est: quia, ex se violare, & cooperari ad Violationem faciendam ab alio, si non sunt malitiæ diuersæ specie morali, certe diuersissimæ sunt, quo ad conceptionem hominum, hoc est, vt Cognita vna, non statim cognoscatur, seu intelligatur alia. Nā inde fit, vt nisi Pœnitens se magis explicet, dicatq; vtriusque Matrimonium, & votum, non fateatur suum peccatum, sed aliud, vt in simili diximus num. 61. Confessarius enim, dum solum audit, Adulterium commisi, Votum fregi, ex vi horum verborum adulterium tuum, & fractionem

voti

voti tui intellegit non vero cooperationem ad adulterium, vel fractionem alterius. Non sic in casu nostræ doctrinæ: dicendo enim V. G. Volui vnico actu occidere, vel occidi multos eiusdem generis v. g. Seculares, ex vi horum verborum explico satis superq; meum peccatum eiusq; specificam malitiam, quam ego commisi.

Ibidem §. 10. *n.* 67. fine post illud, *inimicū occidere,* Adde.

Præparaui media ad illum occidendum.

Eodem c. 1. §. 15. *n.* 93. fine, post illa verba *atq; adeo non grauis.* Adde.

Tria exēpla hic non nemo *b* ponit quæ si probarentur à doctis, Fidelibus valde fauerent. Primo si Rusticus sciat esse peccatū, iurare falsum in materia iocosa, sed nūquam dubitauit, mortale ne an veniale 2. si quis ita genetrice dicat Potius volo peccare, quam mori 3. si quis ità cuipiat, volo furari illum librum, nec cogitat, quanti ille liber valeat, Hi enim tres [*inquit*] peccant venialiter, quia non apprehendunt obiectum esse graue.

b Verri. Tr. 2. q. mor, 7.

Eodem, c. 1. §. 16. fine, post illud, *dicemus infra cap.* 3. §. 2. *n.* 20. Adde.

De Multiplicatione Censurarum ratione plurium præceptorum.

Betes: Quid de multiplicatione Censurarum ex diuersitate præcipientium sub censura? Prohibent V. G. Summus Pontifex, & Episcopus eumdem actum, V. G. Incestum sub excommunicatione latæ sententiæ, duplicem ne excommunicationem vtramque confitendam incurrit, qui committit incestum?

Respondeo sub necessaria distinctione *a* Vna incurritur excōmunicatio [idem dic in aliis censuris pœnisq;] si superiores sunt inæqualis potestatis, Summus Pontifex V. G. & Episcopus, qui non intendant condere nouum ius, sed alterius confirmare. Vna item, si idem Superior V. G. Summus Pontifex eamdem excommunicationem bis, ter, pluries repeteret. Vna item si sint Superiores eiusdem seu æqualis in eadem communitate potestatis, V. G. Episcopus præcessor, & Episcopus successor, etiam si nouum ius constituere profiterentur. Ratio horum est, quia in his casibus vna, eademque censura firmatur, seu repetitur.

a Suar. Con. euch. aliisque quos sequitur citatq. Bonac. de Cēs. in Cōm. d. p. q. p. d. 5. à n. 11.

At vero, si Superiores sint inæqualis potestatis V. G. Summus Pontifex & Episcopus, censuramq; alicui actui adnectant, & nouum ius condere, ex verbis legis, colligatur, plures censuræ incurruntur, vtique omnes Confessori propalandæ; etiam si illi Superiores mouerentur vno eodemque motiuo. Ratio est; quia tunc subditus delinquens contumax est contra plures potestates, illis non obediendo, cui inobedientiæ sua quælibet excommunicatio est adnexa.

De multiplicatione Reseruationum eiusdem Peccati.

Quid si plures Superiores reseruent idem peccatum? Id enim hac occasione scire, operæ pretium erit, vt possit nimirum cognosci, cuius nam Superioris licentia requiratur ad illud absoluendum. Respondeo non absimili distinctione. Si enim Superiores inæqualis potestatis nouum ius non condant, vel, si idem Superior pluries repetat reseruationem illam, vel, si ex Superiorum æqualis potestatis quilibet hoc est Successor, & Prædecessor reseruat idem peccatum, etiam condendo nouum Ius, vna est reseruatio, qua restringitur iurisdictio Confessarij, nec est caput, vnde reseruatio duplex appareat: vnde sequitur, quod quolibet ex his Superioribus reseruationem auferente, in eo casus non remaneat reseruatus.

At si Superiores sint inæqualis potestatis volentes condere suam quisque, atq; adeo nouam reseruationem [id quod pari modo ex verbis legis colligi debet, vt quando vnus independenter ab alio reseruat id peccatum] plures erunt reseruationes. Ratio est quia tunc iurisdictio confessarij restringitur, & veluti ligatur à duabus potestatibus legitimis, vt supponimus, quæ scilicet restringere legitime possunt: nam propterea vterque ex his Superioribus suam restrictionem auferre debebit; secus, altero non auferente, altera reseruatio, seu ligamen insolutum remaneat, necesse est.

Illud item hic consequenter de prædictis diuersis reseruationibus vniuersaliter scire oportet. Nam si inferior, Episcopus V. G. concederet, te posse absoluere à suis reseruatis, tolleretur restrictio facta ab Episcopo, sed adhuc remaneret illa facta ab Summo Pontifice, vt ex se constat. Sed quid, si contra, si summus nimirum Pontifex

fex idem concederet? Resp. tunc esse diligenter distinguendum. Si enim Summus Pontifex sic v.g. tibi Sacerdoti concedat. Do facultatem absoluendi omnes casus, quos ego absoluere possum; tollitur quæcumque reseruatio Episcopi, quia Summus Pontifex omnes casus potest absoluere.

Si Vero, secundo, sic concedat: Do tibi facultatem absoluendi casus reseruatos Pōtifici Summo, hoc est casus, quos hic sibi reseruauit. Puto, esse subdistinguendum. Nam, si est idem casus V.G. Incestum eundem reseruauit sibi Smmus Pontifex, & eundem Incestum reseruauit Episcopus nouum ius condendo, tollitur omnis reseruatio, & à te poterit absolui. Ratio est, quia si Sūmus Pontifex tibi concedit talē incestum te posse absoluere, nequit Episcopus qui est inferior, restringere eam iurisdictionem, quam tibi Summus Pontifex ample cōcedit. At si sint diuersi casus; V.G. Summus Pontifex reseruat sibi incestum, at Episcopus reseruat Adulterium, tunc censeo te non posse absoluere ab Adulterio, sine Episcopi facultate. Ratio est in promptu. In hoc enim secundo modo concessionis Summus Pontifex tibi non concedit nisi casus, quos ipse Sūmus Pontifex sibi reseruauit: at hoc Adulterium non est Pontifici reseruatum ergo illud nequaquam tibi concedit.

Quod si Papa concedat sequenti Tertio modo. Concedo tibi, vt possis absoluere omnes casus Pontificios, dubium erit, an concessio sit primo, an secundo modo ex dictis. Quid ergo erit statuendum?

Respondeo, salua meliore sententia, statuendum, esse concessionem esse amplam, & instar primi modi atque adeo tolli omnem reseruationem. Ratio est quia hoc est Priuilegium, quod in nullius præiudicium vergit, estq; animabus fauorabile, & est de concessione potestatis, quare ample erit interpretandum.

Ex hac Doctrina sequitur, quod, quando per Bullam concessit Pontifex Mendicantibus vt absoluerēt ab omnibus casibus Pontificiis, concessit etiam vt possent ab iis, quos sibi forte Episcopi reseruant. Nam eiusmodi ampla concessio facit sensum primo modo dictum, nisi tamen fuerint à Clemente VIII. & ab Vrbano itē VIII.

restri-

restricti, de qua re non est hic disputandi locus.

Cap. 7. §. 1. n. 4. versus finem, post illud *Hæc Hurtadus, sane probabiliter* Adde.

a Verriccel. tr. 4 q. mo. 6. n. 2.

Cum quo sentiunt alii, & notat non nemo *a* idem esse in tactibus ex se honestis V. G. osculo more patrio, sed inhonesto tantum ex malo affectu.

Eodem cap. 7. §. 5. num. 35. fine, post illud, *fuit Ecclesia violata*. Adde.

a Asc. Tamb. t. 1. de iure Abb d. 23. q. 11. n. 8.

Idem vniuersaliter docet Ascanius *a* Tamburinus his verbis. Ecclesia, & cæmeteria occulte polluta, quamdiu pollutio latet, non indigent reconciliatione: at quando incipit publicari, & manifestari violatio, tunc est necesse, vt Ecclesia reconcilietur. Vt Abbas, Nauarr. alii.

Ibidem num. 38. fine post illud *Summi Dei notabilis iniuria*. Adde.

a Diana p. 6 tr. 7. res. 36.

Turpiter concupiscere Mulierem, dum quis recitat officium, non esse mortalem irreuerentiam, vnde nec necessario speciatim confessario aperiendam, iudicat cõtra Siluium, Diana, *a* quem lege; nam inde, & ex modo à me dictis poteris statuere, quid si illam concupiscas, dum Sacrum facis? Quid dum consecras, & consumis sacrificium? Quid, dum fers sacrã hostiam ad infirmos? Quid, dum ministras alteri eamdem Eucharistiam? quid, dum quilibet actu communicat, vel immediate post hoc est dum sacras species in se habet, & similia? nam in his casibus, in quibus aduertis grauem, & quidem peculiarem irreuerentiam Summi Dei, erit mortale Sacrilegium in propria specie, secus non item.

Eodem cap. 7. §. 7. num. 48. Fine, post illud *posse contendit*. Adde sequentia.

Dices. Asserimus hic num. 48. ex probabilissima plurium sententia turpem coniunctionem cum consanguineis non afferre diuersitatem specificam necessario in Confessione explicandam, vt diuersam ab alia coniunctione strictioris consanguinei; quia licet grauius sit cõtra vnum gradum V. G. cõtra primum cum matre, quã contra alium V. G. cum consobrina delinquere, tamen magis, & minus speciẽ, incestus diuersam non constituit. Ergo idem asserere debuimus supra lib. hoc 2. cap. 5. §. 1. & 2. in iniurijs illatis contra consanguineos vel affines,

atque

atque adeo dicendum fuit, iniuriam illatam Patri, vel Fratri non esse diuersæ speciei ab iniurijs contortis contra ceteros minus propinquos quia pariter magis & minus in debito quod consanguinei contrahunt, non se cõ-uitiandi, non afferunt diuersitatem specificam.

Respondeo. Certe vrget non improbabiliter paritas: vnde probabiliter consequitur, tum in hac materia de incestu, tum in illa materia de Iniuria contra consanguineos, vel affines inflicta, non esse necessario explicandam eiusmodi diuersitatem, sed sufficere si dicatur. *Ego mihi coniunctos contumelijs affeci*.

Eodem c.7. §.7. n.50. versus medium, dele illud. *An cum Matrina eiusdem Baptizata.*

Eodem cap. 7. §. 10. num. 66. post illud. *Vt dictum est cap. 1. §. 10. n. 69.* Adde.

De hoc vide vindicationem meam lib. 7. in Decal. c. 7. §. 1. à n. 5. vel in calce operis.

Ibidem post illud. *Dixi cap. 6. §. 1. num. 7.* Adde.

De se sæpius polluente, an statim absoluendus, dicetur vniuersim inferius, cum de Recidiuo lib. 3. c. 3. §. 4.

Cap. 8. §. 2. n. 5. post illa verba. *Vt eius pecuniam.* Adde.

Vel vestem etiam existentem extra Ecclesiam, quia satis est, vt sit Ecclesiæ propria; nam sic dicitur, auferri à Dominio Ecclesiæ, atque adeo à loco sacro. Ità Colligitur ab Autoribus in margine citatis.

Cap. 10. §. 1. num. 3. fine post illud. *Directe absoluantur.* Adde

Lege *a* Dicastillum, qui quãuis doceat, quando peccata in necessitate prædicta absoluuntur, absolui directe, tamẽ notat, debere sẽper speciatim deinde clauibus subdi. *a* Dicastill. de pen. d. 6 d. 17. à nu. 3 8.

Ibidem. n. 7. fine post illud. *Ab eodem absolui.* Adde.

Addit Baucius ex Io. Sances, quamuis eueniat pluries, infirmum confessum fuisse peccata sua; nihilhominus, sanum fore consilium, iterum atque iterum illum absoluere, præstitis solis doloris signis.

Ibidem n. 17. fine post illud. *Sub conditione absolui.* Adde. Bauc. in sing. cas. 335.

Petes iterum hac occasione; an non solum in casu necessitatis sed extra illam, atque adeo per se loquendo, confessio peccati venialis in genere [idem videtur dicẽdum de peccatis mortalibus alias rite absolutis] possit Io Sances in sel. d. 44 n. 35.

esse

esse materia sufficiens, valide, & licite Sacramenti pœnitentiæ, sic nimirum: Confiteor omnia mea peccata venialia; nihil addendo præterea; quamuis, qui sic confitur, possit certa venialia confiteri.

Respondeo. *a* Suares ait, speculatiue fortasse posse, Sed in praxi non ita, propter incertitudinem materiæ. Verum *b* Dicastillus ait, probabile esse, posse, etiam si recordetur quis certorum venialium. Ratio est, inquit, quia eo ipso, quod probabile sit, eam esse materiam sufficientem: & ex alio capite non esse materiam necessariam, non video cur non possit quis licite eam adhibere tantum. In Sacramentis enim, quæ nullo modo sunt de necessitate salutis [quale est de solis venialibus] in tali casu non videtur ita necessarium adhibere materiam omnino certam, vt obligetur quis sub culpa maxime mortali: Nam adhoc, vt quis prudenter operetur, satis est, quod adhibeat materiam probabilem: Hæc autem est valde probabilis. Adde, quod, si hoc speculatiue probabile est, etiam erit practice. Tunc enim tantum in re morali dicitur aliquid speculatiue quidem verum; sed non practice, quando id, quod in speculatione consideratur, non potest exhiberi in praxi quin aliqua contingat variatio: quando vero omnino inuariatum potest reduci ad praxim ea ratione, qua consideratur in speculatione, si speculatiue verum est, practice quoque verum censeri debet. Quapropter cum confessio venialis in genere possit in praxi exhiberi eo modo, quo speculatiue censetur sufficiens, erit etiam practice censenda talis. Hæc Dicastillus.

a Suar. de Pœnit. d. 23. sec. 1. nu. 10.

b Dicastill. tr. de pen. d. 6. dub. 9 n. 761. vide etiam dub. 17. à n. 397.

Petes denique hac eadem occasione Tertiò. An Primò absoluendus sit ille, qui solum fatetur in genere se post vltimam confessionem peccasse mortaliter, sed non recordari, qua specie peccati? Secundò quid si fit spes, vt post adhibitam iteratam diligētiam illius recordetur? Respondeo ad primum, esse absoluendum: supponimus autem adhibitum fuisse sufficiens moraliter examen, quod quale sit dicam lib. 3. cap. 9. §. 3. secus, certum esset, debere expectari, vt illud præmittatur. Ratio responsionis est, quia tunc confessio est integra formaliter. Neque vero is pœnitens, si alio peccato forte non agra-

grauetur, cogendus est, afferre aliud speciale peccatum alias ab ipso commissum, & per confessionem remissum, quia sic illū obligares ad bis cōfitenda peccata, ad quod nemo tenetur. Absoluatur ergo, quia iam affert materiā sufficientem, quale est peccatum in genere, quare valida erit absolutio, & ex alia parte erit licita, quia, vt dixi, confessio tunc formaliter integra est.

Ad secundum Respondeo, *a* supposito sufficienti examine, non obligari Pœnitentem ad iteratum examen ex necessitate. [esto ex consilio, si non sit scrupulosus] Ratio responsionis est, quia homo non tenetur, vt inferius l. citato dicemus, nisi ad examen morale, quod ab hoc pænitente adhibitum iam fuisse, supponimus.

a Bonac. ib.

Ibidem num. 35. versus initium post illa verba, *scribere peccata neminem tamen.* Adde.

Etiam si sit lubricæ memoriæ, vt notat *b* Dicastillus l. citato, obligari &c.

b Dicastill tr. 8. de pq d. 6. du. 14 n. 244.

Eodem cap. 10. §. 2. *n.* 39. fine post illud, *indicium confessarij*. Adde.

In re grauiter pertinente ad Confessionem.

ADDITIONES AD LIBRVM TERTIVM Methodi Confessionis.

Lib. 3. *cap.* 2. *num.* 7. post illa verba. *debere repeti, certum est*, Adde.

Quidquid dicant nonnulli, quos affert, sed non sequitur *a* Ferrantinus.

a Ferrantin. d. 1. de scādalo q. 79. à n. 14.

Eodem cap. 2. *nu.* 10. post illa verba, *non est tunc necessario repetenda confessio.* Adde.

Cum satis sit prædicta confusa notitia.

Eodem cap. 2. *num.* 10. post illa verba, *satis superque est.* Adde.

Ex Dictis vides, quando secunda Confessio fit coram eodem Confessario [de hoc enim casu semper hic locuti sumus, nam si coram alio, iam dictum n. 7.] siue Confessio fuerit perperam exhibita ex defectu doloris, siue ex defectu examinis, siue quia facta est coram non Iudice, siue quia aliquod peccatum sacrilege tacitum est, semper debere ita saltem in genere eam repeti, vt aliqua

 cogni-

cognitio in confuso peccatorum redeat in mdmoriam Confessarij.

An autem Granadi *a* Dianæ Ferrantini, & ex parte Merceri opinio dicentium, quando Confessio inualida reiteranda est cum eodem Sacerdote; tunc sufficere pœnitentem se accusare generatim de peccatis ipsi Sacerdoti Confessis & sacrilegio admisso in illa Inualida Cõfessione, deque aliis forte commissis postea, nam tunc Sacerdos [*aiunt hi*] valide, & licite absoluet, quamuis neq; in confuso peccatorum neq; pænitentiæ impositæ nullatenus recordetur sed recordetur solum, illum sibi fuisse confessum, *A*n inquam, hæc opinio saltem ex tantorum Doctorum autoritate sit probabilis, nobis otium non est persequi, cum præsertim, pro praxi, eam, quæ hactenus explicata sentẽtia est, suscipiendã esse, omnino, velimus.

b Gran. 3. p de Sac cõtr. 7. tr. 9. d. 12. n. 3. Dian. p. 5. tr. 14. q. 51. Ferr. de scand. d. p. q. 79. Mercerus solũ quo ad validitatem q. 3. p. de sacra q. 9. ar. 1. apud Dianam p. 4. tr. 4. ref. 203.

Cap. 3. §. 3. n. 6. in Margine, *adde sic.*

Multa ad rem Caramuel in Reg. S. Bened. à n. 1016. & Io. Sancez in sel. d. 21. n. 9, & d. 10. n. 8.

Eodem 3. §. 4. n. 11. ipso initio, *& scandalo.* Adde.

Qualis certe est, qui se ipsum sæpius polluit sine occasione extrinsecus assumpta, vt notat Io. *a* Sancez.

a Io. Sãc. in sel. d. 10. n. 9.

Ibidem, & eodem n. 11. fine post illud. *Emendationis, secus, non item.* Adde.

An Pœnitens vel ex se, vel interrogatus obligetur fateri, se esse recidiuum, diximus l. 2. cap. 10. §. 2. n. 38.

An Recidiuo Nouitio nolẽti à Religione egredi possit Confessarius negare absolutionem, vide apud De Lugo lib. 1. Resp. mor. d. 28.

Cap. eodem 3. §. 5. num. 12. fine post illud, *qui ad has angustias redigetur*; Adde.

Diximus de Concubinatio: quid de Meretrice habitante in lupanari?

Respondet Bauci, *a* quatuor concurrentibus, posse absolui, quæ quatuor afferuntur à Nauarro *b* loquente de eo, qui est in occasione proxima. Primo, vt adsit iusta caussa permanendi in illo loco, puta, quia hic, & nunc alium locum vbi habitet, non habet: Verum debet omni conatu quærere modum abeundi ex illo loco. Secundò, vt adsit vera pœnitudo peccatorum. Tertiò propositum de cetero illa non cõmittendi. Quarto, peculiare

a Bauci in sing. casu 263.

b Nauarr. in Manual. c. 3. n. 14. sub litt. e

ve-

verumq; propositum, quo, Deo adiuuante, firmiter statuat, non peccaturam in illa occasione. Notat tamen ibidem Nauarrus, non esse opus, credere numquam in posterum se peccaturam. Id quod nos vniuersim notauimus lib. 1. cap. 1. §. 3. nu. 9. Notat insuper ibidem Bauci, hanc mulierem debere deponere habitum meretricium, & non sumere Eucharistiam, vbi est cognita, vt Meretrix, & eius emendatio est secreta, sed in alia Ecclesia longe à domo sua, ne præbeat scādalum &c. Adderem ego, vel aliquo prudenti modo publicetur à Parocho, vel ab alio, Meretricis emendatio &c.

Cap. 4. n. 3. versus initium, post illud *damnum enasceretur*. Adde.

Excipe, nisi præuideas maiora peccata ipsum Pœnitentem ex tali notitia commissurum; lege *a* Tancred.

Ibidem numero eodem. 3. versus finem, post illud, *in maius damnum alium conijciat*. Adde.

Idem esse dicendum, quando quis est in occasione proxima, & nō speratur emendatio, docet *a* Pelizzarius.

Ibidem num. 5. fine post, illa verba, *videtur aperienda*, Adde.

Sed contra hoc vltimum, quæso te, si præuides Pœnitentem non restituturum, quamuis item aduertas, id esse in damnum publicum, cur tu sis obligandus ad admonendum, quandoquidem præuides, adhuc, tua accedente monitione, illum non fore restituturum, atque adeo non fore amouendum damnum publicum? Certe frustra erit talis monitio, imo nocens ipsi admonito, bono autem publico nequaquam fauens.

Cap. 5. post. §. 2. addendus est totus §. 3. sequens

§. III. *Quænam dispositio requiratur in Confessore, dum absolutionem impendit.*

Hic, vbi de dispositione pænitentis, antequam absoluendus est, disputauimus, cōmodum locum habet, & dispositio requisita in Confessario, antequam absolutionem conferat. Eum autem *a* debere esse in statu gratiæ, quando administrat Sacramentum Pœnitētiæ testata res est, quia reuerentia tanto ministerio debita requirit, vt illud (sicuti & cetera Sacramēta, saltem à Mi-

a Vinc. Tācredi p. 2. q. mor. tr. 3. q. 18. à num. 2.

a Pelizz. Tr. de Monial. c. 10. sect. 3. nu. 191.

a Suar. Layman. Hēriq. Delugo alique mox c. & apud Dianam p. 6. tr. 6. ref. 53.

nistro, qui sit ad ea conferenda ex officio institutus) ministrari in peccato mortali sine mortali non possit. Quare *b* peccati sibi conscius Confessarius, ante, vel se conterat, vel attritus confiteatur, quam ad hoc Sacramentum ministrandum accedat. Dixi sub disiunctione (vel) quia solùm ante susceptionem Eucharistiæ adest præceptum positiuum præmittendi Confessionem, nam ad cetera Sacramenta suscipienda, vel ministranda sufficit, quocumque modo, atque adeo per solam contritionem, in amicitiam pristinam Domini redire.

Potest tamen contingere *c* vt in peccato mortali, sine nouo peccato administretur hoc Sacramentum à Confessario inaduertenter, & aliquando etiam cum aduertētia. Prius contingit *c* cum quis bona fide putans, se contritionis actū eliciuisse, sed verè coram Deo non eliciuit. Posterius; quando grauis aliqua necessitas boni spiritualis proximi id requirit: nam si Confessarius luce gratiæ destitutus vocetur ad audiendam Confessionē mox morituri (idem, si vocetur ad baptizandum) nec possit *d* ab illis tēporum angustijs pressus sine magna difficultate se recolligere, ad eliciendum actum contritionis, quo gratiæ nitorem recuperet, poterit illi ministrare sine peccato Sacramentum. Ratio est, quia defectus contritionis in eo casu non imputatur malitiæ Confessarij, sed tribuitur necessitati proximi, & sic, ea necessitate constante, à peccatis quæ opprimunt Confessarium nulla iniuria irrogabitur Sacramento, præsertim Sacramento ei, quod ad ad delenda eiusdem generis peccata à Christo Domino institutum est.

At enim verò quando nam vrget eiusmodi obligatio status gratiæ in Confessario, dum audit ne pœnitentis peccata, dum pœnitentiam ei tamquam iudex taxat, an solum eo temporis momento, quo absolutio conferenda est?

Respondeo. Licet nonnulli *e* censeant, & dum audit, & dum pœnam taxat, & dum absoluit, probabilissimum tamen est, solum *f* dum absoluit. Ratio est, quia audiens Confessionem, & pœnitentiam imponens, licet incipiat conficere Sacramentum, non tamen illud simpliciter, & absolute conficere censetur, donec formam absolutionis adhi-

b Ibid.

c Laym. de Sacr. tr. 1. c. 5. nu. 11.

d Præposit. 3. p. q. 64. ar. 6. dub. 2. nu. 34. Delug. de Sacr. dis. 8. sect. 9. n. 151.

e Apud Dia. p. p. tr. de circūstāt. aggr. res. res. 47. Bonac. de pç. d. 5. q. 5. sec. 2. par. 2. §. 3. disp 2. n. 8.

f Henriq. l. 6. c. 8. n. 6. in Glossa litt. V. De lug. de Sacram. dis. 8 sect. 9. nu, 158.

adhibeat; vt pater, si audita Confessione; & iniuncta pœnitentia, à beneficio impendendæ absolutionis abstineat. Ergo donec absoluat, non potest dici, quod simpliciter, & absolute irreuerenter tractet Sacramentum, quia, donec absoluat Sacramentum non conficit.

Dices. Hinc sequeretur eum, qui incipit ministrare per Ablutionem Sacramentũ Baptismi, vel per Vnctiones Sacramentum Extremæ Vnctionis nõ peccaturum; si ante quam proferat formam se conterat. Respondeo. Fac, vltro hunc peccaturum, id enim quærendi nunc otium non est, assero, adesse in casu nostro disparitatem. Nam cum materia, & forma Baptismi, & extremæ Vnctionis instituta sint simul exhibenda, iudicatur moraliter quis male tractare Sacramentum, dum ponit materiã cui ex sui institutione tam proxime adhibẽda est forma, cum per positionem materiæ tam vicinæ ipsi formæ, censeatur confici absolute Sacramentum. At in Sacramento Pœnitentiæ, quòd est institutum per modum Iudicii, in quo frequentissime, etiam per dies plures, distat positio materiæ, & impositio pœnitentiæ, à forma, quæ est sententia absolutionis, moraliter non censetur per positionem illarum (quę ex sui institutione remote ab absolutione se habere possunt) confici Sacramentum Pœnitentiæ atque adeo nec ab illo Confessario peccatore irreuerenter tractari. Hæc disparitas soluit, difficultatem, quam vrget Delugo g contra rationem numero præcedente allatam, quam sine hac nostra explicatione satis ieiune dictam à Doctoribus h fuisse, non possum non animaduertere.

g Delugo loc. c.

h apud Dia. loc. c.

Petes, quid si idem Sacerdos audiens Confessionem & taxans pœnitentiam cum proposito se conterendi, ante, quam absoluat (hoc enim proposito firmare se debet; si aduertat ad indignum animæ suę, statum) non valens deinde vincere difficultates, quæ sese menti offerunt, contrionem tam breui tempore, quo sæpissimè pænitens absolutionem expectat, concipere nequeat, condemnandus ne erit de culpa mortali, si sic affectus absoluat? Respõdeo sub distinctione. Nam vel hic Sacerdos bona fide, expertus fortasse alias facilitatem se conterendi, differt actum contrictionis ad illas temporis angu-

gustias, vel mala fide, temere & imprudenter; si hoc posterius certè peccauit mortaliter, saltem quando periculo absoluēdi in mortali sese exposuit, quia tunc ipsi, prauitatique suæ tribuitur contrionis defectus. Si illud prius, est iterum distinguendum. Si enim sine vllo timore molestiæ pœnitentis, aliquid forte simulans Confessarius, potest differre absolutionem, id facere obligabitur, secus sine hæsitatione absoluere potest. Ratio prioris partis distinctionis est, quia, posita nulla pœnitentis repugnantia, sic requirit reuerentia Sacramenti. Ratio posterioris est, tum quia pœnitens habet ius ad Absolutionem, quare si Confessarius eum absoluere refugiat, grauem iniuriam irrogabit, cogendo illum ad dilationē sufferendam: tum quia odiosa absque dubitatione redderetur Confessio, si pœnitens aduerteret, sese nulla sua caussa sine absolutione dimitti, absoluatur ergo &c. Sicuti enim necessitas ægroti grauiter periclitantis excusauit similem Confessarium modo n. 12. ita ab hac necessitate iuris pœnitentis, & à necessitate, qua omnes vrgemur procurandi, ne molesta euadat Confessio, quod est publicum Religionis bonum, excusari eumdem probabile est.

Immo simile quid in Priore casu, quando Sacerdos mala fide contritionem ad tempus immediate ante absolutionem remisit, dicendum in aliquo casu esse, paritas rationis ostendit: Nam, etiamsi, forte, immediate ante conferendam absolutionem à temeritate resipiscat eiusmodi Sacerdos, velitque, non tamen possit, in illa breui morula, se conterere, non peccabit, dum absoluit existens in mortali, excusante, nimirum prædicta necessitate iuris pœnitentis, prædictoque onere Confessarij non reddendi odiosam Confessionem, licet sine dubio peccauerit, quando fide praua, ad absoluendum in peccato, sese perperam exposuit. Nisi sic doceamus, peccaret tunc Sacerdos, tum absoluendo, quia absolueret in mortali, tum non absoluendo, quia negaret ius pœnitentis, id quod esset pati perplexitatem, quam omnes Doctores nunquam concedendam esse, fatentur.

Cap. 6. nu. 2. fine post illa verba; *ex desuetudine iam non obligare*. Adde.

Peri-

Periculum, & articulum sic explicat [a] Dicastillus. Pro eodem reputatur Periculum, & Articulus, quando mortis periculum est propinquum, & verum in fieri, non vero quando fere certum est, mortem diutius esse differēdam, quo tempore potest occurrere opportunitas habētis facultatem legitime Absoluendi. *Et paullo post nu.* 411. tunc approbat, posse absolui damnatos in Triremibus, vt in articulo mortis, quando debent periculosum mare transire; aut non est sacerdos, aut haberi à tali damnato de facili non potest. Concludit deniq; in hunc modum. Plura sunt alia pericula, quæ arbitrio prudentis potius, quam certa regula designari poterunt. Vt cum quis in morbum periculosum incidit qui maiore ex parte mortem solet afferre, aut iter agere incipit expositum prædonibus occidere solentibus, vel aggreditur curationem alicuius morbi, quæ periculosa esse soleat. Hæc ille. Vnde non iudico in articulo seu periculo hoc eum esse, qui tertiana simplici laborat, quia hæc non solet maiori ex parte mortem afferre. Aliqui [a] morbum periculosum iudicant dolorem lateris, quod Medicis melius decernēdum relinquo.

[a] Dicastill. de pariss. d. 10. n. 409.

Ibidem num. 3. post illa verba, *de stando mandatis Ecclesiæ.* Adde.

[a] Io. Sāc. d. 12 n. 5. & & Dian. p. 3. tr. 4. res. 17. & p. 5. tr. 3. res. 69.

Quod Pellizzarius, [a] & Diana [b] Iudicant, non esse ex necessitate sub mortali, quando absolutio datur in foro occulto conscientiæ.

[a] Pellizz. l. mox cit.

[b] Diana p. 5 Tr. 9. res. 23.

Ibidem eodem n. 3. post illud, *sed non sub præstito iuramento.* Add.

Legendus est [a] Pellizziarus, qui docet, quando Absolutio est in foro conscientiæ; & pænitens non potest satisfacere, non esse imponendum tale Iuramentum de satisfaciendo, sed sufficit firmum propositum, vt in ceteris obligationibus.

[a] Pellizz. to. 1. tr. 7. c. 1. c. 115. ex Dian. p. 2. tr. 16. res. 42.

Ibidem num. eodem in 3. post illud *imponendum esse.* Adde.

Bordonus [a] putat, obligationem adesse solum, quando quis absoluitur ab excommunicatione deducta ad forum contentiosum.

[a] Bordon. tr. 3 cont. tr. 27. n. 10

Cap. eodem 7. §. 3. *nu.* 7. post illud, *rite approbato* dele illa verba.

Probabiliter satis est, si fuerit approbatus semel à quocumq;

cumq; Ordinario *& nihil reponas*,

Ibidem num. eodem 7. post illud, *sed non tertio per tertiam.* Adde sequentia.

Probabiliter *a* autem satis est, si is electus per Bullam fuerit approbatus semel à quocunq; ordinario siue originis, siue Domicilij, siue beneficij, nec inijciendus est scrupulus P. Fagundez *b* dicentis, opinionem non requirentem nouam approbationem si eiusmodi electus Domicilium mutet, non esse tutam; esse enim tutam pluribus probat idem Valerus, & signate notat. num. 18. versu, *& obserua*, sed omnino est legenda quædam seu declaratio seu limitatio, quam ego affero *in Tract. de Bulla Bruciata c.* 11. *n.* 3. *& sequentibus.*

Ibidem num. 8. *ipso initio num.* 1. dele illa verba. *Idque propter rationem mox dicendam* §. *seq. num.* 11. *& loco illorum repone sequentia.* Idque propter rationem quam affert Sãcez *a* (esto sint cum *b* Filliucio alij contrarij) quamque approbat Bauci *c* citans Bonacinam *d* & Alfonsum de Leone. *e* Ratio autem est, quia est verum, hos occultos esse casus Papales, & solum ex Delegatione concessos Episcopis, & in rigore non esse casus, quos sibi Episcopi reseruant, seu non esse casus Episcopo reseruatos, vt recte notat Suarez, *f* tamen siue ex vsu, siue ex lata interpretatione, statim ac illi conceduntur Episcopis in perpetuum, conceduntur illis, tamquam ordinarijs, atque adeo possunt dici esse illis reseruati, & consequenter, toties, quoties absolubiles per Bullam; quæ est ratio allata à prædicto Sancez l. c. Hinc ibidem Bauci sic consequẽter concludit: *Qui habet ab Episcopo facultatem Generalem absoluendi à Casibus, & Censuris ipsi reseruatis, intelligitur etiam ipsi concessus casus Abortus animati, & propter paritatem rationis, percussio leuis Clerici, & ità esse vsu receptum.* Hæc ille: & quidem propter eamdem rationem, quia nimirum hi casus concessi sunt in perpetuũ Episcopis.

Eodem cap. 7. §. 4. *n.* 15. post illud, *excommunicatos autem, dele illa verba.*

Siue nominatim, siue, & *nihil repone.*

Ibidem eodem num. 12. fine, post illa verba, *carent cæteris, vt supponimus.* Adde.

Vtrum autem pro excommucatis nominatim sint hi

a Henriq. Coninch. Filliu. Regin. alijq; apud Dia. p.p. tr. 11. Res. 7. & hunc probaris Valerus in Diff. vtriusq: fori. v. Absolu: Diff. 1. Fagun. 2. Eccl. p. lib. 7. c. 2. nu. 22.

a Sich. l. 4. in Decal. c. 54. n. 27. Filliuc. tr. 7. 7. n. 287

b Bauci in select. q. 48

d Bon. tr. 3. De Censur. d. 2. q. 2. p. 10. nu. 16.

e Alphon. de Leon. To. de Censur. Recol. 7. n. 50.

a Suar. de Pen. d. 29. sec. 3. n. 6.

per sua priuilegia Delegati à Pontifice, sicuti Electus per Bullam Cruciatæ, non est hic quærendi locus: nam propterea, modo initio huius numeri, excommunicatos nominatim excepi.

Cap. 8. §. 4. num. 6. fine post illud, *quantum potuit:* Adde.

Si pœnitens redeat ad Confessionem; te in hac debere illum monere de defectu prioris, puto; quia non adest ille rubor: & ita ob aliam rationem minus vniuersalem notat de Lugo l.c.n.77.

Cap. 9. §. p. nu. 4. fine post illud, *diximus supra, hoc libro cap. 4.* Adde.

Hactenus declaratæ doctrinæ, quandam moderationem adhibet De Lugo. *a* Merito n. ait, non obligari Confessariũ sequi opinionẽ pęnitentis, quãdo opinio se tenet ex parte Confessarij; vt si sit probabile, ipsum posse, & non posse negare Absolutionem: id quod ego iterum notaui cum Sanc. *b* quando egi de Pænit. libro. 5. cap. 5. §. 4. num. 39.

a De Lugo lib. 1. Resp. mor. du. 28.

b Io. Sanc. d. 44. nu. 10.

Eodem c. 9. §. 3 n. 11. fine, post illud, *Hæc ex illo.* Adde.

Sedabit Confessarij speculatiui conscientiam Doctrina Th. *a* Sanchez, ex qua colligitur (& quidem ex eodem, puto, principio, quod examen debet esse morale, & humanum, non vero Metaphysicum) ex qua; inquam, colligitur, non obligari Confessarium ad interrogandos pænitentes de extraordinarijs quibusdam euentibus, qui in eorum peccatis alias mutarent speciem, &, si ipsi pœnitentes aduerterent, explicare sine dubio deberẽt. Verba Sanchez sunt eiusmodi; *Ex his infero, confitentem situm extraordinarium in Concubitu, seruato legitimo uase, non esse necessario interrogandum de effusione seminis, an extra vas euenerit, nec ne, vel expertus ne sit illius periculum; quia hæc non frequenter, sed rarissime accidunt. Hæc Sancez.*

a Th. Sãch. lib. 9. de matr. d. 16 nu. 5. fine.

ADDITIONES AD LIBRVM QVARTVM Methodi Confessionis.

Lib. 4. cap. 1. §. 3. fine post illa verba. *Hæc prudenter De-Lugo,* sic Adde.

Denique sic etiam docet Ascanius *a* Tamburinus, (quem singulariter diligo propter eius eruditionem, &

eximiam doctrinam, nec ſolum propter commune cognomen, & fortaſſe etiam propter eandem à Maioribus longe ductam familiam.) Is enim ſic habet *Cum quantitas*, inquit, *& qualitas Pœnitentiæ prudentis Confeſſarij arbitrio relinquatur*, c.Menſurani. c. Deus. De pœnit. & Remiſſ. & c.Tempora 26, quæſt.7: *in huiuſmodi quantitate, & qualitate Pœnitentiæ iniungendæ, inſpicere Confeſſor debet grauitatem, & leuitatem peccatorum, & qualitatem perſonæ Pœnitentis. An videlicet ſit robuſtus, vel debilis, iuuenis, vel ſenis: an forte ſit magnam recuſaturus, vel, licet acceptet, eam non impleturus, & alia eiuſmodi. Inſpicenda eſt potiſſimum magnitudo contritionis: tanta enim eſſe poſſet, vt ea ſola pœnitentiam remitteret, iuxta Gloſſam &c.*

ADDITIONES AD LIBRVM QVINTVM, ſeu Appendicem Methodi Confeſſionis.

Lib. 5.cap.4.num.10. fine poſt illud, *Chriſtus Dominus inſtituit.* Adde.

Hæc diſputandi gratia ſint hactenus dicta: nam ego ſequor libentius priorem ſententiam affirmantem, quia ſigillo fauet magis.

Cap.6.§.1.num.5. fine poſt illud, *apud laudatos.* Adde.

Legito item Th.Hurtadum, a quo in multis, vt patet ex dictis diſſentio.

Cap. eodem 6. §. 2. num. 9. fine poſt illud, *quamobrem has prohiberet.* Adde.

Inquires. Poteſt ne Prælatus ex notitia habita in Cōfeſſione motus, magis aduertere, vt, notatis alijs extra Confeſſionem ſeſe offerentibus ſignis, ſufficienter inſtructus, aliquam ex dictis actionibus præſtet?

Reſpondeo. Quidquid videatur concedere Th. Hurtandus, eſt ex dictis diligenter diſtinguendum. Nam ſi hæ actiones à Prælato præſtādæ, tanget ipſum ſpecialem pænitentem, V.G. ei Prælatus ſuffragium denegabit &c. nullo modo poteſt: quia ſic odioſa fieret Confeſſio: nam Prælatus hanc nouam aduertentiam inciperet adhibere ex vi Confeſſionis: quod nullatenus licet. At ſi actiones illæ non tangerent pænitentem, modo iam explicato, poterit ſane, quia tunc agetur de actionibus tertij generis,

quas

quas licere, conceſſimus. Quare ſi forte Prælatus ex vi Confeſſionis Pęnitentis, addita ſua naturali ſagacitate, notet aliquod aliud ſignum, nõ poterit cognitis ex huius ſigni vi vti contra Pænitentem: ſolum tunc poterit, quando ſignum, eſt eiuſmodi, vt etiam ſine prædicta relatione ad Confeſſionem Pænitentis, ex ſe ſolo, ſufficit & mouet ad inquirendum.

FINIS ADDITIONVM

ed Methodum Confeſſionis.

ADDITIONES

AD OPVSCVLVM SECVNDVM

DE COMMVNIONE

P. *THOMAE TAMBVRINI.*

In libro vnico de Communione, cap. p.§. 8. num. 62. versus finem post illa verba. *Ex vi argumenti dicendum esset.* Adde.

a Hier. Fer. d.p.de scād. tota qu. 80.

Et ita probabile esse, docet nouissime Ferrãtinus, *a* adducto etiam pro se P. Carnejo: poterat item adducere Reginaldum, & Præpositum, quos, eos reprobans, adducit Diana loco mox citando.

b Vt refert Diana p.9. tr.3. resol. 4.

c Diana ibi.

Ibidem n. eodem 62. fine post illud. *Vbi aduertimus, materialiter.* Addantur sequentia.

Adde, eam opinionem fuisse expunctam *b* in Indice Expurgatorio Hispanico à Cornejo. Immo per edictum particulare reprobatam, vt refert Carpensis apud Dianam. *c* Quis igitur contra hanc censuram ire securus velit?

Cap. eodem p. §. 9. num. 64. fine post illud *Prædicti scrupulosi.* Adde.

Dixi (*ex posteriore sententia*) nam in priore docente, dubia peccata non esse sub obligatione confitenda, hæc præsens quæstio locum non habet, si enim ea non essent absolute confitenda, nec essent confitenda ante Communionem,

a Vide Pell. to.1. Man. Reg. tr: 5. c.58.n.105 exRicciol.

Cap. 2. §. 6. num. 28. fine post illud *Campana pulsum.* Adde.

Consulto dixi (*per Horologium mediam noctem signans.*) Nam communia apud nos Italos Horologia, eiusmod nequaquam sunt: solent enim per sonitum notare diei noctisq; tempus, fere semihora post exactum Solis euo

lantis

antis curfum: Vnde fit, vt hæc à nobis in re noftra, in notatione meridiei fit detrahenda, Si V. G. in nocte, vel die Aquinotij Horologium Italicum det fignum fex horarum, media nox, vel meridies vere in noftris Regionibus erit hora Italica quinta cum dimidia: Vnde ea nocte non poterit amplius frangi ieiunium à communituro die fequenti. Id ipfum fiue notauit, fiue obferuari mandauit Miffale Romanum editum ab Innocentio X. anno 1647. In Inftructione pro hac re, & fimilibus, pofita initio eiufdem Miffalis, vt merito fic aduerterit Gauantius. [b Monet idem Theodofius quod Horologia Italiæ fonant Horas tardius, quam indicent Horologia Solaria, quandoque per quadrantem Horæ, quandoque per dimidiam horam, & ideo detrahenda erit illa quantitas horæ] aliqua huc pertinentia colliges ex dictis à nobis lib. In Decal. cap. 5. §. 5. vbi de Ieiunio Ecclefiaftico.

b Gauāti in Rubr. Miffal. p. 5. in fine Tabul. meridiei, & mediæ noctis.

Cap. eodem 2. §. 8. *num.* 40. poft illud. *Tu confidera*. Adde. *Quæ à num.* 35. hactenus dicta funt, fic in compendium redige.

Vel fermo eft de fragmento tui Sacrificij, fiue magno, fiue paruo, à te inuento poft affumptam ablutionem, & hoc fumere licite potes. Primo ftatim. Secundo etiam finita Miffa (licet multis Sacras particulas porrexeris) dum es in altari. Tertio, etiam probabiliter in Sacriftia, antequam veftibus fpolieris.

Vel fermo eft de eodem fragmento ex alieno facrificio, & hoc potes ex probabili opinione, Primo, eodem modo, ftatim. Secundo eodem modo, finita Miffa, etiam poft multos communicatos, dum es in Altari. At Tertio, non potes in Sacriftia, quamuis non dum fpoliatus facris veftibus fueris. An vero poffis etiam tunc hæc fragmenta ex alieno facrificio fumere, confiderandum relinquo.

Semper autem loquimur de fragmento, fiue paruo, fiue magno nunquam enim poteft à nō ieiuno fumi, nec hoftia grandis, nec particula integra (addo nec integræ moraliter æquiualens) quia dicta licentia folum conceditur pro reliquijs Sacrificij, &c.

Cap. 4. §. 1. *nu.* 4. circa medium, poft illud *Pia Mater Ecclefia*, Adde.

Semi-

Semifatuis, aliquando, non ſemper, ne ex frequentia concipiant irreuerentiam, vt notat Ianuarius. *e*

e Ianuar. p. 1 Reſ. 17.

Ibidem verſus finem poſt illud, *ſemper bonus habitus.* Adde.

a Banci in ſing. caſu 174.

b Apud Layman. de Euch. cap. 4. nu. 4.

Bauci *a* ait, amentibus ab Infantia non eſſe dandam Euchariſtiam, quia iudicandi ſunt perinde, atq; Infantes. Rectè. Ita enim docetur cōmuniter; Verum ibid. addit. *b* iis qui poſt vſum rationis in amentiā inciderunt, Euchariſtiā dandam eſſe; dumtaxat in mortis articulo; citatq; Conc. Auraſican. & Carthag. quod refertur *cauſſa 26. q. 6. c. 7.* Sed in hoc textu, in quo eſt quidēm ſermo de Sūpt. Euchar. ſolum ſic habetur de re noſtra. *Amentibus etiam, quæcumq; pietatis ſunt, conferenda sunt*: quare illud. (dumtaxat in articulo mortis) vel de ſuo addidit Bauci, vel ſumpſit ex Gloſſa ibidem marginali, id quod, vt vidiſti, non approbat valde piè Villalobos.

Cap. 5. §. 6. num. 10. fine poſt illud. *Eodem die communicare*. Adde.

c Pelliz. Quintan. Dicaſtillo Martin. de S. Ioſep. Leādr. Ludou. à S. Io. ap. Diana p. 10. tr. 11. reſ. 40.

Poſt hæc ſcripta, & impreſſa legi, præter Hurtadum iam citatum, ſententiam, Pellizzarij, *c* Quintanadueñas, Dicaſtilli, aliorumque, quæ docet, poſſe, ac debere. Verum omnibus accurate perpenſis diſtinguendum eſſe, ne locum errori demus, ſic cenſeo. Vel mane quis communicauit bene valens, & deinde incidit in morbum periculoſum: Ita vt credatur, non porrecturus vitam ad diem ſequentem, & hunc iterum poſſe eodem illo die; imo debere communicare, probabile erit ex auctoritate tot Doctorum; nec aliud ipſos velle, ſi eorum verba, & rationes perpendantur, exiſtimo. Vel mane quis, dum laboraret, periculoſo morbo pro quo, ſi illud periculū aduertebatur, poterat ei dari viaticum, ipſe tamen communicauit ex deuotione, & hunc non poſſe iterum eodem die communicare, ſi recrudeſcat tunc morbus, ob quem iudicetur eodem die moriturus, conſtanter affirmo, & de hoc caſu ego ſum loquutus in hoc nu. 10. loquutus enim ſum de eo, ægroto, qui communicauit mane, & deinde apparuit periculum. Ratio vtriuſque partis diſtinctionis eſt, quia in priore caſu ex probabili ſententia non eſt ſatisfactum præcepto communicandi in periculo mortis; ille enim in periculo non

erat,

erat, quando communicauit. At in posteriore casu satisfactũ, est, quia iam erat in periculo, quamuis non putaretur esse, vel quamuis cum ea intentione non communicauerit: sicuti si mane diei festi audis Sacrum, licet nescias illum esse diem festiuum, satisfacis præcepto, quia tunc rem præceptam iam impleuisti, neq; Missam aliam teneris audire post scientiam festi, vt alibi docuimus. Ecclesia enim præcipit auditionem Missæ simpliciter, non intentionem Satisfacendi præcepto.

Ex dictis colligo, me facilius concedere iteratam in eodem die communionem illi, qui ex inflicto vulnere, quam illi, qui ex febri, V.G. in periculũ vitæ incidit: nam vulneratus, si communicauit ante acceptum vulnus non communicauit tempore periculi; sed febricitans cum habeat in se luem febris ex communiter contigentibus præsumere debeo, communicasse tempore, quo aderat periculum, quamuis nobis ignotum, & solum valde peritus Medicus poßet testificari, vere nouum morbum accessisse, qui periculum illud adduxerit, qui certe casus, rarissimus erit.

FINIS ADDITIONVM.

ad Opusculum Communione

ADDITIONES
AD OPVSCVLVM
DE SACRIFICIO MISSAE.
P. THOMAE TAMBVRINI.

Lib. p. cap. p. §. *6 n.* 2. fine post illud *in manibus Sacerdotum consecratur.* Adde.

Quod hactenus dictum à me est, impugnat Diana. Is enim cum retulisset mea iam dicta verba, incipiendo ab illo [adde, & adesse] sic habet. Hanc distinctionem in ordine ad reuerentiam debitam Eucharistiæ, nullus est, qui non videat, esse metaphysicam; sicq; ex illa sequeretur, neq; Patenam, neq; Corporale esse cōsecrandum, vel benedicendum, quia in ipsis per accidēs Corpus Christi consecratur. Nam, vt vult Tambnrinus, Corpus Christi. per se consecratur in manibus Sacerdotis. Sed hoc dicere est absurdum. Ergo &c. Hæc Diana, qui in tribus placere non potest.

Primo, quia omittit argumentum, cui ego vere innitor, nempe ductum à non requisitis à Iure.

Secundo, quia, quam ego Congruitatem appello, ipse ita versat, ac si velim, illam esse conuincētem rationem.

Tertio, quia hanc eamdem Conguentiam inde impugnat, quod sequeretur Patenam, & Corporale non esse consecranda, vel benedicenda.

Sed quæso te, diiudatur dictum, ne detur ansa labendi. Aliud enim est, loqui de Patena, aliud de Corporali: & aliud, de Consecratione, aliud de Benedictione. Nam primo quidem noster hic sermo est de Consecratione, non de Benedictione: sic enim proposui initio huius num. 2. [neq; dicas Calix est consecrandus, ergo & Pyxis] Cur ergo à Consecratione, amice lector, transis ad Benedictionem? Deinde, aliud est, decernere de Patena, aliud

de

de Corporali. Aio. enim, Corporale esse benedicendum, vt dixi hoc eodem lib. 1. cap. 5. §. 3. & Item Pyxidem esse ex congruitate benedicendam, vt dixi modo nu. 1. quam solam benedictionem ipsis sufficere iura censuerunt.

Aio item, Patenam non indigere consecratione ex eo capite, quod in illa per se Christi Corpus cõsecretur; sed ex alio capite, seu congruentia, quæ sufficiens visa est Ecclesiæ, eamq; explicuit in oratione, quam Episcopus recitat in consecratione *a* Patenæ. [Oremus, inquit, Fratres Charissimi, vt diuinæ Gratiæ benedictio consecret, & Sanctificet hanc Patenam, ad confringendum in ea Corpus Domini nostri Iesu Christi, qui Crucis passionem sustinuit pro nostrum omnium salute] Hactenus oratio. Quoniam igitur in Corporali, & Pyxide, neque consecratur, neque per se confringitur Corpus Christi; Ideo, iudicauit Ecclesia, satis ipsis esse benedictionem, eamq; ex congruitate ducta ex contactu eiusdem Christi Domini nostri. At voluit in Patena, & Calice consecrationem, quia in ipsis, qua cõfringitur Christi Corpus, qua conficitur Christi Sanguis. Ego autem in hoc nu. 2. solum memini de Consecratione sanguinis, quia solum propositum fuit argumentum de Calice, nõ de Patena. Denique illud etiam hic obserua, quod si Ecclesia non iudicat, esse quid Metaphysicum, requirere consecrationem in Patena, quia in ipsa confringendum est Corpus Christi, nec iudicadum, quid Metaphysicum esse, requirere Consecrationem Calicis, quia in ipso Christi Sacratissimus Sanguis est conficiendus.

a In Pontif. Ro. de Cõsecr. Patenæ, & Calicis.

Cap. 3. §. 2. num. 7. fine, post illud. *A suis Generalibus non fuerit.* Adde.

De his vide nonnulla peculiaria pro nostris ex Societate, præsertim pro Rectoribus Seminatorium apud De lugo. *b*

Cap. 4. §. 3. n. 13. post illud *non vetabuntur.* Adde.

Lege Io. Delugo, *c* qui negat Prouincialem Societatis posse dare facultatem celebrandi in nostra Aula V. G. vbi fieret Præsepe Domini, nocte Sacri eiusdem Natalis, nisi Aula pro semper deputetur ad Sacra; hanc enim deputationem requirit Priuilegium Prouinciali cõcessum.

Ibidem nu. 14. requisita licentia. Adde.

b Delugo lib. 4. resp. m. d. 39.

c Delugo lib. 1. resp. m. dub. 3.

Ex illo (*per se ipsos*) enascitur difficultas. Quid enim? ergo non per alium? Respondeo de hac difficultate disertè agit Delugo. *a* concluditq; nō posse Prouincialem committere Rectori V. G. vt ipse Rector approbet, deputetq;, posse tamen Rectori committere, vt ipse Iudicet de decentia loci, quo iudicio à Prouinciali accepto, etiam eo remote agente, poterit idem Prouincialis absens per litteras approbare.

a Delugo cit. dub. 14

Eodem cap. 4. §. 4. nu. 17. Post illa Verba *desinere seu finiri necesse est*. Adde.

Ita fuise post hæc scripta Diana. *b*

Cap. 5. §. 1. n. 15. fine, post illud *nequaquam violari*, Adde,

Hæc scripsi in prioribus Editionibus, sed inuenio nūc contrarium fuisse declaratum à Sacra Congr. c Rituum, quæ vult Aram subreptis Reliquijs, etiam si fracta non fuerit, debere iterum consecrari.

b Dian. p. 9. tr. 1. resol. 17. contra Pellizar.

Eodem cap. 5. §. 6. num. 3, fine, post illud *sine scrupulo reddi*. Adde.

Denique Siluester merito docet, non esse simpliciter necessarium, quod Ante Altare sit ornatum pannis, seu pallio. nam aliqui, inquit, non vtuntur hoc pallio, vel propter præstantiam lapidis, vel propter paupertatem. Adderem ego, ne tamen sit irreuerententer deforme. Pari modo non esse sub mortali necessarium puluinar, idest Cussinum, Cereum, campanulam pro tempore, quo eleuatur Hostia, secluso contemptu, (& quando hæc haberi commode nequeunt, ne sub veniali quidem) aduertit Persicus. *d*

c Apud Barbos. i sum. Decis. Apost. V. Celebrās n. 2.

d Persic. lib. 1. de Off. Sacerd. ca. 8. dub. 8. nu. 77.

Cap. 6. §. 2. num. 6. fine post illa verba, *de tam rigoroso præcepto*. Adde.

Contra docet Verricelli, *a* sed mihi eius rationes efficaces nequaquam videntur.

a Verricelli Tr. 8. qu. mo. 30.

Ibidem §. 3. num. 1. versus medium post illa verba *expectanda nequaquam est*. Adde.

Atque id intelligi etiam in diebus non festiuis, si adsint, qui sacro velint interesse, recte probat contra Nunnum Delugo. *b*

b Delug. l. 1. resp. mor. d. 12.

Cap. 7. §. 6. n. 3. fine post illud *Personæ conditionibus*. Adde.

Legatur omnino Suarez, *c* qui pro ijs, qui iam Ordinem susceperunt, de quibus loquimur, ait, requiri quidem

c Suarez de Cēs. d. 51. sect. 1. n. 5. & 7.

dem iudicium Episcopi, sed id non esse dispensationem, sed declarationem tantum: declarationem intellige authenticam, scilicet a Superiore dimanantē; nam propterea ego censeo, non sufficere, si fiat a Doctore priuato. Posse tamen fieri à Prouinciali pro suis subditis Regularibus, nudius tertius pro quodam Patre Cappuccino Interrogatus putaui, quia satis illa pro subditis, est authentica declaratio.

ADDITIONES AD LIBRVM SECVNDVM de Sacrificio Missæ.

Lib. 2. cap. 1. §. 3. num. 20. fine. Post illud. *Sacerdos post assumptum Calicem.* Adde.

Quid si quis consueuit consecrare particulas collocatas extra aram, & extra Corporale, sed sufficienter sibi præsentes, putans, ex inuicibili ingnorantia id ritè fieri?

Respondeo, tunc eas futuras consecratas, quia, etiamsi aduertisset, consecrasset; vt supponis, (& quidem valide consecrasset, quia sunt sufficiēter præsentes) vnde is Sacerdos per accidens ratione suæ ingnorātiæ, & consuetudinis, nec habet, nec præsumitur habere aliam voluntatem, idest voluntatem non consecrandi in illo situ, qui vere est indebitus, iam enim ipse putat, esse debitum atq; adeo rite se, ac sine peccato consecrare, quare ipsi non obstat præsumptio à Suario, & à nobis dicta. *num.* 13. *& nu.* 16.

Cap. 7. §. 4. n. 2. ipso initio, post illa verba. *Layman hæc est.* Si excommunicatus toleratus. Corrige (si excommunicatus non toleratus.)

Eodem cap. 7. §. 5. num. 2. fine. post illud. *Ecclesia non præcepit.* Adde.

Post hæc scripta volui recolere modum reconciliandi Ecclesiam violatam, quando non dum est conserata, quem præscribit Rituale Rom. Pauli V. nec illum inueni adeo breuem, vt modo dictum est ex Delugo: quare puto, ante Canonem inceptum absolute posse Missam omitti, cum prolixitas talis reconciliationis sufficientem caussam det omittendi, sicuti dat Ecclesiæ consecratæ

propter non valide dissimilem prolixitatem.

Cap. 8. §. 8. *nu.* 3. fine. dele illa Verba *ex his similia, quæ facile occurre possunt ex te ipso colligere poteris*, & repone sequentia.

a Dian. p. 10 tr. 12. resol. 10.

Diana referens *a* quæ hactenus in hoc vltimo casu, in prima editione scripsi, sic habet. (Hæc opinio mihi non placet, nec enim Ecclesiæ Rubricæ præcipiunt turbationem Fidelium, sed reuerentiam, quam ipsæ debent diuinissimo Sacramento. Ideo puto, in tali casu, lotione, barbam esse purgandam, & aquam reponendam in Pescinam.) Hactenus Diana: Sed lector, vel mediocriter aduertens iudicet, an idē sit dicere, *quod Ecclesia præcipiat turbationem Fideliū* quod à me dici refert Diana, & dicere. *Melius est vitare turbationem Fideliū, quam Rubricarū apicem eiusmodi cautelas præcipientem, obseruare*, quod ego hoc in loco dico. Dum autem apicem dico, satis ostendo per epicheiam, vel per rationabilem interpretationem, casum, in quo adest Fidelium turbatio, esse à Rubricis exceptum. Illud ex Diana loco cit. approbo. Nam si cadat sanctissimus Christi sanguis in ipsius Sacerdotis barbam, licet abradenda non sit (quicquid non nemo doceat) tamen repetita *b* ter lotione esse lauandam, lotionemq; in Sacrarium immittendam puto. Immo si in barbam eiusdem celebrantis cadat fragmentum, vel Hostia consecrata, pari modo iudico barbam esse lauandam, ac lotionem in sacram piscinam proijciendam.

b Barthol. ab Angel. apud Dia. l. cit.

Dices. At cur non lauasti barbam illius viri communicaturi, hic autem lauas barbam celebrantis?

Respondeo. Merito id facio, quia in illo timebatur rationabiliter turbatio, at hic in Sacerdote, qui sacra mysteria probe nouit & sæpe tractat, non timetur. Vnde idem facerem, si secularis ille esset tam probatæ virtutis vel esset in priuato sacello &c. quia tunc credibile est, nullam, vel satis modicam turbationem fore.

a Pellizz. tr. de mon. c. 10. sec. 3. subsec. 1. n. 241. ap. Dian. p. 10 tr. 13. Resol. 49.

Quid si Sanctissimum Christi Corpus cadat in manus Sacerdotis, Monialis, Sæcularis? Respondeo. Licet Pillizzarius, *a* loquens de manibus Monialis, neget tunc necessitatem lauandi, quia hoc, inquit, esset valde onerosum tamen aio, à prædictis lauandas sibi ipsis manus esse, & lotionem in sacrarium effundendam. Ratio est quia

nullum

nullum, vel satis modicum id onus existimandum erit; nec enim manuum lotio turbationem affert, sicuti afferre barbæ lotionem, modo putauimus. Doctrinam autem Suarij, *b* quam idem Pillizzarius affert ibidem, dicẽtis ea, quæ in Missali proponũtur sub titulo de defectibus, solum esse instructiones quasdam doctrinales, non vero speciales constitutiones inducẽtes nouã obligationẽ, & instructiones quidẽ datas iuxta doctrinã probabilẽ, non tamen magis obligare, quam res ipsas, aut doctrinam, in qua eæ fundantur. Doctrinam, inquam, hanc Suarij approbo, & laudo, sed affirmo, in casu nostro de manibus, reuerentiam ipsam sic exposcere, cum ex alia parte turbatio nulla, nec aliud inconueniens, vt dictum est, timeatur. Hæc satis: nam ex his similia, quæ facile occurrere in dies solent, ea, tu ipse decernere poteris.

b Suar. disp. 85. de Euch. sect. 1.

Cap. 9. §. 3. initio post illud. *Sequens Priuilegium.* Adde.

Quod nihilominus aliqui affirmant, *c* nõ fuisse merum oraculum, sed illi accessisse signaturam Pontificis.

c Apud Delug. in Resp. l. 3. du. 17.

Ibidem. n. 4. fine post illud. *Nec reuocatum.* Adde.

Lege Delugo *a* qui satis stricte hoc Priuilegium interpretatur, & Dianã *b* qui fere omnino reijcit. Quo autem rationum pondere, saltem loquendo de officio, proquo adsunt illa vniuersalia verba. *Qui dicit officium per se solus* expendant me sapientiores. Certè mihi fauet Baldellus *c* olim Romæ Præceptor in Theologicis meus, qui intelligit hoc Priuilegium de toto officio; & solum admittere illud renuit, ex eo capite, quod putet, esse ex viuæ vocis oraculo, quod tamen, fuisse cum signatura Pontificis ex aliquorum sententia, iam vidimus num. 1. Nostram prædictam opinionem sequitur, & pluribus probat Sanctorus apud eumdem Dianam. *d* & nouissime late nostram sententiam probat Tho. Hurtadus *e*.

a Delugo lib. 3. resp. dub. 17.

b Dia. p. 10. tr. 11. Res. 1.

c Nicol. Baldell. to. 2. lib. 3. de adorat. [ad] 55. n. 16.

d Dian. p. 8. tr. 7. Res. 58.

e Hurt. p. p. res. mor. tr. 3. à n. 40

ADDITIONES AD LIBRVM TERTIVM de Sacrificio Missæ.

Lib. 3. cap. 1. §. 2. num. 2. fine post illud *Episcopus posset.* Adde.

Quando ex voluntate fundatorum, vel dantium eleemosynam pro Missis ea eleemosyna data est ad cultum

Ec-

Ecclesiæ, vel Dei, nunquam posse Episcopum reducere, quia iam de illis non potest amplius disponere donans, putat Virricelli *f* contra Leonem, & Castrum. Verum ego hos sequor, non Virricellum. Nam quãdo in limine fundationis ipse fundatur voluit, vt id posset Episcopus, Ecclesia iudicatur acceptasse iuxta eam fundatoris dispositionem. Non igitur nunc disponit donans, quia supponitur mortuus, sed tunc, quando testatus est, & cuius voluntatem acceptauit Ecclesia. &c.

f Verric. tr. 3. qu. mor. 55.

Responsionē S. Congregationis numero preced. allatã absolutè, & sine vlla interpretatione amplectitur Diana, alijs, meq; etiam citato. Lege item Ianuarium, qui docet, Gubernatores Ecclesiæ non posse reformare Missas ex eo, quod hæreditas facta sit difficilis exactionis, & fere decocta.

Nota illud (ferè) nam si sit omnino decocta, & sine culpa Ecclesiæ perierit, ad nihil Ecclesiam obligari, dicemus infra §. 3. n. 89.

Dices. Sicuti se habet totum ad totum, sic pars ad partem, sed Sacerdos, seu Ecclesia potest totum onus Missarum negligere, si totus census sine sua caussa periit, vt inferius dicemus §. 3. num. 89. citato. Ergo idem Sacerdos, vel Ecclesia poterit partem oneris negligere, si pars census sui perpetui oneris sine sua culpa periit. Ita discurrunt contra nos Bordonus, *a* & Auersa citati, sed non excepti à Diana, qui addit, idem probabile putari a Francesco Delugo. Confirmant: quia quilibet potest ad iustitiam reducere contractum; si igitur census deficit ex parte, quilibet poterit onus census addictum iuxta partem, quã percipit, reformare. Quando autem (aiunt hi) Sacra Congregatio prohibuit reductionem Missarum, non prohibuit eam fieri ex vi explicatæ compensationis, sed ex vi dispensationis, quam facere, solum pertinere vult ad Pontificem.

a Bordon. Auersa ap. Dian. p. 10. tr. 16. res. 65.

Respondeo, hæc argumenta ostendere quidem debere fieri eiusmodi reductionē, sed nõ ostendũt, quis namdebeat eam expedire: At potuit S. Cõgregatio propter bonũ cõmune, & ne detur ansa particularibus personis, vel Ecclesijs, perperam illam reductionem expediendi ad se illam auocare, vt re ipsa clarissimis verbis auocauit, id, quod

quod modo n. 2. vidisti. Ad Confirmationē. Respondeo, concesso antecedente, Neganda est propter eādem rationem Consequentia, neq; potest dici solum vetari à Sacra Congregatione ne id fiat in vim dispensationis, nō vero vetari, ne fiat in vim iustæ compēsationis. Non, inquam, hoc dici potest, quia S. Congregatio, vt patet ex ipsius Decreti lectione, non intendit titulum dumtaxat, vnde fiat, sed ne ipsa materialis reductio ab alio, quam à Summo Pontifice fiat.

Eam tamen, sed tamen præscindendo à præsenti Decreto, nouissime exceptam video à Thoma Hurtado. *a*

Eodem cap. 1. §. 3. *num.* 25. fine post illud. *vide infra cap.* 2. §. 1. Adde.

Deniq; si omnibus expensis, res adhuc remanet dubia, possessio videtur esse pro fundatore, atq; à deo illi deberi tum Præsentiam, tum Applicationem. lege Alphonsum de Leone. *b* Ita etiam latè substinet Th. Hurtadus. *c* docens, quando nihil exprimit petens Missam, semper præsumi (nisi contrarium constet) vtrumq; petere.

Eodem cap. 1. §. 3. *num.* 53. ipso initio, post illud. *Nec timendum decretum*. Adde.

(Concurrentibus tamen cōditionibus n. 66. dicendis.)

Eodem cap. 1. §. 3. *num.* 60. fine, post illud. *patitur vt supponimus*. Adde.

Dixi *de facto vendidit*, nam si famulus præstitit aliqua obsequia gratis, animoq; liberali, vel ex charitate, vel ex pietate, non potest deinde mutare voluntatem, vnde nec petere ex Iustitia, nec sibi facere poterit compensationem. *d* Ratio est, quia tunc legitime Dominus possidet illum famulatum, iam sibi liberaliter exhibitum, seu donatum, ergo deijci ab illo iuste nequaquam potest.

Eodem cap. 1. §. 7. *num.* 2. fine post illud. *Etiam ad nos dirigi*. Adde.

Notandum est autem illud *onera perpetua*, nam propterea recte non nemo *e* aduertit, Capellaniam amouibilem non includi in hac prohibitione.

Cap. 3. §. 1. *num.* 5. fine post illud. *Quotidie celebrare solent*. Adde.

Ad quos reduco eos, qui obligantur ex Legato.

a Hurtad. p. 2. mor. tr. 8. nu. 369.

b Alph. de Leon. de off. Cappel. qu. 8. sec. S.

c Hurt. p. p. ref. mo. tr. 2. cap. 4. à n. 135.

d Bonac. de Contr. d. 3. de lo. & cond. q. 7. p. 4. n. 2.

e Verricell. Tr. 8. qu. mor. 45.

Cap.

Cap. 5. §. 1. *num.* 3. fine, post illud, *quod certe rarissimum est*: Adde.

Nec dari vacationem in accipientibus eleemosynas manuales, vel legata annua ex ibidem dictis patet.

FINIS ADDITIONVM.
Trium Opusculorum.

ADDITIONES

AD LIBRVM PRIMVM DECALOGI.

Ipso initio in intentione, ac Diuisione operis. Illud, *Id quod quam sit operosum.* Sic clarius corrige.

Id autem, quod digerendum suscipio, quam sit operosum.

Lib. 1. cap. 1. §. 3. num. 9. fine. Post illud. *Oecmomi Sacristæ &c.* Adde.

Quando aliquid paruum datur pro eo consequendo.

Cap. eodem. §. 3. num. 25. fine. Post illud. *reprehensibile* Adde.

Facit ad hæc Sanchez, qui excommunicationem forte latam aduersus consumantes matrimonium, non præmissis benedictionibus, ait, minime ligare; quia Excommunicatio ferri non potest, nisi vbi adest materia imponendi præceptum obligans ad mortale, quæ materia non apparet in ea consummatione, nisi forte aliquando diu in aliqua Diæcesi solerent differri eiusmodi benedictiones, nam tunc posset sub excommunicatione præcipi, vt intra tempus commodum, v.g. intra semestre, adhiberentur. Hæc ex illo. Vbi vides inualide excommunicationem ferri circa rem, quæ non est apta, vt de ipsa imponatur præceptum graue; At certe materia, cuius finis, modo dicto est leuis, grauis esse moraliter non potest &c.

Cap. 2. §. 6. n. 9. post illud *sequi tutò potes.* Adde.

Nisi forte (vt dicam c. 3. §. 3. nu. 12. & n. 20. in aliquibus ex illis obstet possessio.

Cap. eodem 2. §. 9. n. 7. fine post illud. *vel diuino imperatam.* Adde.

Vel contra eiusmodi ius redundare, vt ex se patet.

Cap. 3. §. 3. nu. 6. dele illud. *vt ille sit adeo doctus.* & sic repone.

Vt, ille rem serio tractans, sit adeo doctus.

Cap. eodem. 3. §. 4 num. 7. initio post illud. *si de facto alter possideat.* Adde.

Vel quod dixi nu. 4.

Cap. eod. nu. 3. §. 4. eodem. n. 7. fine post illud. *velis amplecti.* Adde.

Cum limitationibus dictis n. 4. lege Merollam To. p. d. 3. c. 4. n. 182.

Ibidem n. 24. fine post illud. *Laborantem.* Adde.

Non obligari tamen, quando actio se tenet ex parte Ministri, puta Confessarij, notat Delugo. *a* & ego dixi lib. 3. Meth. Confessionis cap. 9. §. 1. n. 4. in Addit. & iterum dicam cum Ioanne Sanchez, quando agam de Pænitentia. lib. 5. c. 5. §. 4. n. 39.

a Delugo lib. 1. Resp. mor. d. 18.

Cap eodem 3. §. 5. num. 1. fine post illud. *à iustitia deficere.* Adde.

Abstrahimus ab eo, quod exactor acceptando officium, promisit tacite sequi opinionem probabilem fauentem Regi, iuxta dicta §. 3. a n. 20.

Cap. eodem 3. §. 7. V. Confessio Sacramentalis post illud *V. casus & censuræ reseruatæ.* Adde.

Illud hic habe. Posita ea sententia, quæ docet in mortis articulo non posse quemlibet Sacerdotem absoluere moribundum à reseruatis, sed debere, si tempus permittat, expectari Confessarium habentem iurisdictionem ad illa, cuius tamen contrarium egosum sequutus, tamquam probabilissimum, lib. 3. Meth. Conf. c. 7. §. 1. posita tamen, vt dico, ea sententia, Inquires, quid faciẽdum, si sit dubium, an infirmus sit superuicturus, donec ille Confessarius iurisdictionem habens aduocetur? Respondeo. Absoluatur, *b* etiam in illa sententia, quia ne subeat infirmus periculum damnationis, ita certo velle Ecclesiam, iudicandum omnino est.

b Lege Castrop. to. 1 tr. 3. d. 4. p. p. 2. §. 10.

Cap. 3. eodem. §. 7. v. Depositum n. 1. Initio. Illud *siue ex contractu siue.* sic scribe.

Siue ex contractu mediate, immediate ex culpa, siue.

Cap. 3. eodem. §. 7. v. Gabella. post illud, *quia bonis fundamentis innituntur.* Adde.

Et Ianuarius quidem p. p. res. 51. citans Lessium, aliosq; contra Suar. docet, non teneri quempiam ad Gabellas, non solum quando dubie, sed nec quando opinabiliter

so-

solum sunt iustæ, cuius doctrinæ fides sit apud eius Auctores.

Cap. eodem. §. 7. v. Irregularitas n. 2. fine post illud *in supradictis Canonibus.* Adde.

Dixi in proxima perenthesi (fœmineus est iudicandus) Verum Naldus *a* alijq: non pauci putant, in dubio fœtum censendum esse masculinum & ita seruari in sacra Pœnitentiaria. Nihilominus esse, quoad forum internũ, censendum fœmineum, adhuc mihi, improbabile non est, dum loquimur de irregularitate, nam ceterum Pœnitentiaria tutiori, & certe probabili sententiæ contrariæ se conformat. Id autem hæ rationes inter cæteras probare possent. Primo quia, vt innuimus, minus grauari debet delinquens, & in dubio semper est fauendum Reo. Sane Castropalaus *b* *Quoties* (ait) *duæ præsumptiones concurrunt in vno actu, illa præualere debet, pro qua est honestas, & excludenda præsumptio delictum committens.* Dic, tu, & excludenda præsumptio maius delictũ committens. Secundo, quia prius est, fœtum esse inanimatum, quam animatum; ergo donec mihi clare ostendas, illud habere animam, pronunciabo esse sine illa; quia præualet possessio prioris status. Tertio, si percutias quempiam, de quo dubitatur, an sit Clericus, non Clericus est reputandus, quia prius est hominem esse non Clericum, quam Clericum, & similia multa hactenus habuisti, & paullo post habebis. Cur igitur non idem in casu nostro?

a Nald. V. Abortus Filiuccius alij; cũ de Abortu.

b Castrop. T. 1. d. 3. de leg. p. 2. §. 1. n. 8.

Olim sic item argumentabar. Ex frequentiori euentu est in re dubia, iudicandum. at frequentius est, quod fœminæ nascantur, quam mares; ergo &c. Sic, inquam, olim: sed numeratis deinde infantibus, qui nati per aliquot annos sunt in hac Parochia sita in Cathedrali Ecclesia hic Panormi, in qua habitant fere duodecim millia Capitũ, hoc argumento amplius non sum vsus; Nam cum ex libris Baptizatorum à me diligenter visis collegissem numerum marium, & fœminarum, qui in toto decursu trium annorum sacro fonte lauati sunt, inueni, quindecim amplius fuisse Mares, quam fœminas, qui paruus excessus certam parere præsumptionem non potest, qua potius iudicemus, masculinum esse fœtum,

 quam

quam fœmininum, vel contra.

Et, vt obiter, mireris Diuinam Prouidentiam, quæ ex vna parte facit, vt vincat vis naturæ ad perfectum semper intendens, plures mares procreando & ex alia fere æquales producat mares, fœminasq; ad sobolem propagandam, legitimo non cum multis, sed cum singulis vxoribus cōtracto matrimonio; vt id, inquā, obiter mireris, eos distinctim, & annuatim à me numeratos hic lege.

Anno Domini 1949. à primo Sept. vsq; ad primum Septembris consequentis nati sunt.

Mares---251. fœminæ---253.

Anno 1651. à primo Septēb. vsq; ad primū Sept. sequētis.

Mares---286. fœminæ---292.

Anno 1652. à primo Septēb. vsq; ad primū Sept. sequētis.

Mares---283. fœminæ---260.

Cap. eodem §. 7. *V. Leges, & præcepta nu.* 10. fine, post illud *Horæ Canonicæ nu.* 2. Adde.

Si dubium sit, an lex sit iusta, non obligor illi parere, quia lex debet esse certo *a* iusta, nec sufficit esse iustam opinabiliter, vel dubie; neq; enim mea libertas certa cedere debet legi dubiæ. *b* Illud addit Ianuarius, dubitantem de materia iusta legis, si cognoscit Superiorem indoctum, non posse obedire cœco modo, sed teneri ad examinandam legem, secus, si cognoscit doctum, Adde, & non malum.

a Vt fuse probat Ianuar. 1. p. res. 44.
b Ianuar. resol. 46.

Cap. eod. 3. §. 7. *V. Matrimonium. n.* 5. fine, post illud. *Dispensationem poterunt*. Adde.

6 Quid si dubitetur, an affuerit verus consensus in coniugibus, vel an fuerit præsens Parochus, an intercesserit metus, vel quid simile, vnde ambigatur, an sit validum matrimonium?

Respondeo. Iudicem debere in foro externo iudicare pro validitate matrimonij, & compellere coniuges ad simul cohabitandum, certum est apud Doctores. *a* Excipe, quando dubium prouenit ex impedimento impotētiæ, de quo sunt suæ Regulæ videndæ apud Sanchez. *b*

7 Sed difficultas est, an idem sit asserendum in foro conscientiæ.

Non idem, docet Henriquez, *c* quia nemo in dubio obligatur in conscientia subire certum onus, quale profecto

a Sanch. lib. 1. matr. d. 18. n. 5.
b Idē lib. 7. matr. a d. 97.
c Hēriq. lib. 11. de mat. c. 13. nu. 4. & c. 11. n. 5

fecto summum est in Matrimonio, quia in dubio melior est conditio possidentis; cum ergo coniuges certo suam possideant libertatem, matrimonium autem non sit certum, sed dubium, præualebit libertas, sicuti eadem præualet in dubio voto. Id quod nos etiam dicemus inferius. V. Votum.

Verum Sanchez *d* cum communi sententia idem asserendum esse, docet in vtroq; foro, atq; adeo in dicto dubio validum fore etiam in conscientia matrimonium, quia vtrumq; forum, externum & internum idem iudicant, vbi externum non innititur falsæ præsumptioni. *d* Sanch. l. 1. de matr. d. 18. num. 6. cũ Couarr. & Menoc. ap. eũdem quibus adde Põtium lib. 2. mat. c. 9. n. 16.

Ad illud de voto respondet, adesse disparitatatẽ; nam quod votum (vtiq; simplex) quando est dubium, non obligat vouentem, inde est, quia in hoc voto non adest traditio, & sic non est possessio ex parte alterius; quasi dicat, quia in matrimonio, & in voto solenni dubijs adest traditio, per quam alter, idest, vel matrimonium, vel vnus ex coniugibus, vel Religio sunt in possessione, ideo eiusmodi matrimonium, & votum valida sunt, vel certe vt valida sunt censenda.

9. Equidem idem hic assero, quod mox repetam V. *Professio Religiosa*, nimirum, me nolle à tam communi tantorum Doctorum opinione discedere, vt etiam me non discedere ostendunt ea, quæ modo n. 3. dixi; tamen in confirmationem sententiæ Henriquez hæc considerãda propono. Primo in casu matrimonij dubij, cui, quo ad forum conscientiæ (nam in foro externo semper debebit iudex iudicare iuxta communem sententiam modo nu. 6. dictam propter rationem, quam superius attuli hoc eodem cap. 3. §. 4. n. 4.) cur, inquam, præualere contra dubium non debeat id quod firmum, & certum est, puta, libertas coniugum? Secundo, cur non dicamus, nihil obstare huic libertati traditionem, quam innuit Sanchez? nam de ipsa traditione dubitatur; quare traditio atq; adeo possessio matrimonij, vel etiam professionis solennis non est certa; cum de ipsis dubitetur, an habeant sua essentialia, idest an adsit consensus, solennitas substantialis, præsentia Parochi &c.

Negandum est igitur Sancio in matrimonio, & in voto solenni dubijs, de quibus est præsens controuersia, adesse

adesse traditionem, per quam alter sit in pacifica possessione; Non enim est in possessione, quæ præualere possit certæ libertati is, qui solum est in possessione dubia.

10 Iam vero illud certum iudicat Sanchez ibidem alijsq; si stante eo matrimonio dubio, coniux certo contrahat aliud matrimonium cum alia, prçualere debere posterius hoc matrimonium. Ratio est (inquit Sanchez) quia hoc est certum, illud prius dubium.

11 Sed oro te, doctissime Sanchez. Si à posteriore matrimonio certo in hoc casu vincitur matrimonium prius dubium, cur à libertate coniugum certa illud idem matrimonium vinci in præcedente casu non poterit? Rursus si in priore matrimonio adest in tua doctrina certa traditio, & certa possessio, cur tam certa possessio sit à consequenti posteriore matrimonio (quod certe valde dubium esse debebit, cum superueniat priori forte valido; imo, per te, ratione traditionis, prorsus vt valido putando) cur, inquam, sit tam facile vincenda? Sed hactenus sic dubitasse sufficiat.

12 Denique (vt id etiam hac occasione proferam) si prius matrimonium in suis essentialibus sit probabiliter certum, & posterius forte contractum, existente priore, sit item probabiliter, imo probabilius certum, præualere debebit prius matrimonium.
Ratio est ducenda ex superius dictis. Si enim prius est probabiliter certum, est in possessione moraliter certa; vnde à nemine dimoueri potest, donec manifeste ipsius probabilitas infringatur, & matrimoniū posterius, stante dicta probabilitate prioris, semper erit in suis essentialibus incertum, & consequenter certitudine morali inualidum.

Cap. 3. eodem §. 7. V. Restitutio nu. 1. ibi. *In priori casu, præsertim si non solum.* dele illud. Præsertim.

Cap. 3. *eodem* §. 7. *V. votum num.* 15. fine, post illud, *De ipsa essentia obligationis.* Adde.

Et quia quando (licet certò quid voueris) dubitas, seu nō recordaris, an gratiam, V. G. sanitatem, ad quam impetrandam, votum direxisti, obtinueris nec ne, dubium cadit super conditionem, an scilicet illa fuerit adimpleta, ideo, propter eamdem rationem præualebit,

tua

tua libertas, nec voti reus eris. Colligitur id ex Sanchez lib. 4. sum. cap. 25. n. 9. & cap. 16. n. 3.

Ibi. em n. 33. post illud. *Ergo praeualet libertas.* Adde.

Quando est dubium, qualis sit finis voti, malus ne an bonus, an indifferens, vtrum valeat votum, dicetur commodius lib. 3. c. 15. §. 2. à n. 10.

ADDITIONES AD LIBRVM SECVNDVM Decalogi.

Lib. 2. cap. 1. §. 7. num. 5. ibi. *Lectionem prohibetur sub censura,* Corrige. Lectio non prohibetur sub censura.

Eodem lib. 2. cap. 1. §. 7. num. 20. fine Adde sic.

An autem ibidem Vrbanus restrinxerit Episcopis extra Hispaniam, immo, & Inquisitoribus omnibus potestatem dandi licentiam legendi libros vetitos non hæreticos, qua eos, perinde ac Inquisitores, frui, modo dixi nu. 19. viri docti considerent. Verba Vrbani VIII. l. c. num. 3. fine hæc sunt. *Neque de caetero similes licentæ, nisi à Congregatione S. Officij, dum singulis hebdomadis coram nobis habetur, vel ab alijs per nos etiam in eadem Congregatione specialiter deputandis, concedantur.* Considerent autem Docti, num hæc Vrbani clausula (*ne concedantur*) auferat potestatem; non enim dicit *Ne possint concedere*, sed *ne concedantur*.

Cap. 5. §. 1. n. 4. circa medium. post illa verba. *à die vsus illius concessae dispensationis.* Adde.

Squillante *a* putat, hunc dispensatum non deobligari ab officio recitando, nisi post cõtractum matrimonium. Sanchez vero l. c. ait, deobligari ante contractum matrimonium, sed dimisso iam habitu, quia tunc vtitur dispensatione, quod mihi videtur probabilius, quia tunc assumit alium statum.

a Squill. de de oblig. cletic. p. p. nu. 33. & rursus de de Priuil. Cler. c. 7. n. 39.

Eodem cap. 5. §. 1. num. 15. fine. post illud *Clericum ad officium non obligari.* Adde.

Eiusmodi autem Superior debet esse vel Generalis, vel iuxta cuiuscumq; Religionis consuetudines, saltem Prouincialis, quia res est multum extraordinaria: accedere item debet consensus Conuentus, in quo hæc mutatio facienda est, vt notat ibidem Sanch. *b* alijq;

b Ascan. Tábur. de Iur. Abb to. 2. d. 10. q. 13. n. 4.

Eod.

Eodem cap. 5. §. 3. *num.* 3. fine post illud. *cum de Missa.* Adde.

Sicuti etiam, ne incidat in pœnas V. G. in excommunicationem forte fulminatam contra non facientes illud opus, iam enim fecit, licet sine intentione. c

c Castrop. de orat. d. 2. p. 3. Sãc. l. 1. in Decal. c. 13 n. 9.

Eodem cap. 5. §. 4. *num.* 14. fine, post illa verba *internam attentionem adhibere.*

Confirmatur ex Bauci in selectis qu. 37. Petes. 17. qui citans Sanchez in Consil. lib. 7. c. 1. dub. 16. ait, non obligari seruientem Choro recitare illam partem, quam pulsat organum; quia (inquit) Ecclesia sumit illam partem pulsationis Chori pro Oratione.

Cap. 6. §. 2. *num.* 13. post illud: *Cessaret conuentio.* Adde.

Ex dictis colligere poteris non solum tertiũ aliquem, sed ipsum etiam Magum posse, immo, & debere, siue destruere signum, siue positiue ponere signum contrarium pacto, quo scilicet posito, (sed sine nouo maleficio) desinit nocere Dœmon. Sicut enim (ait Lessius a) Maleficus, qui Diabolum inuocat verbis, vel scriptis, vt noceat cuipiam, tenetur cessare ab ista inuocatione, nõ solum quia superstitiosa, sed etiam quia noxia, ita quoq; tenetur signa posita, quibus illicitur, ad nocendum, tollere, si aliter nocumentum impediri nequit.

a Less. l. 2. c. 4. nu. 43.

Dixi (sed sine nouo maleficio) nam propterea illa signa contraria, quæ forte debent poni, solum possunt esse, vel bona, vel indifferentia. Veneficium V. G. fit huiusmodi. Si Venefica te tangat, tu morbo inficieris, & paulatim tabesces, at si illam tu repercutias, impedietur morbus. Dico, te posse repercutere, quia repercussio est res indifferens, nec enim repercussio est nouum maleficium.

Id etiam clare docet Sanchez. b Tandem, inquit, licet etiam signum positiuum cõtrarium apponere, dummodo sit ex se licitum, aut indifferens ad pactum illud cum Dœmone initum, rescindendum. V. G. si Dœmon esset pactus cum maleficio, se nociturum, nisi maleficiatus postea se signet cruce, aut lauet corpus, licebit huic se signare, aut lauare, non intentione sanandi positiue eo medio, aut opera Dœmonis, sed solo animo tollendi signi, & pacti nocendi dissoluendi. Hæc Sanchez. b citans

b Sanc. l. 2. sum. cap. 41. n. 25.

tans Suarium Lessium, Syluestrum, Delrio.

Obijcies primo. Lessius l. c. n. 48. docet, posse tolli, vel poni dicta signa adhoc, vt cesset nocere Dœmon, non vero docet, posse, adhoc vt Dœmon positiuè det sanitatem: at in exemplo à nobis allato, potuit euenire, vt illa repercussio fuerit signum nō solum ne Dœmon prosequeretur nocere, sed etiam, vt positiue afferret sanitatem, ergo illam ego ponere non possum, directe enim tunc vellem sanitatem à Dœmone positiue illam conferente.

Respondeo. Huic obiectioni sic diserte satisfacit g Castrop. Negari non potest, (inquit) posse Maleficum destructionē illius signi ad vnum finem dirigere (intellige, tu ad desinendum nocere) & non ad alium (intellige, & non ad sanitatem positiue conferendam) concedo igitur (sic habet n. 10.) nemini licitum esse vti signis à Dæmone datis eo fine, vt Dæmon excitetur ad fidem seruandam, vel sanitatem concedendam. At bene poterit illis signis vti. vt tollatur Dœmonis incentiuum, quod habebat ad nocendum. Quod autem Dœmon, destructo signo, non solum cesset nocere, sed etiam concedat salutem, per accidens est intentioni destruentis signum, non enim destruens signum illam sanitatem consequi, destrutione prætendit. Hæc Castrop. quæ est ipsissima doctrina Sanchez modo iam allata.

g Castrop. to. 3. tr 17. d. 11. n. 8.

Ob. secundo. Esto illa positio signi contrarij sit tantum, vt, eo signo posito, Dœmon desinat nocere. At potest euenire, vt ea positio signi non sit solū pacti prioris destructio, sed sit nouum pactum, ob quod Dæmon nocere desinat, ergo tunc esset nouum maleficium.

Respondeo. Nouum pactum non potest iniri, nisi ex noua consensione duorum, atque adeo nisi destruens signum consentiat. At ipse nullatenus consentit, solum enim intendit prioris pacti dissolutionem, & nihil præterea. Adde Primo, non consueuisse Dœmonem, pro noua paciscenda conuentione, rem bonam, imo nec regulariter rem ex se indifferētem, adhibere; semper enim aliquid vani saltem admiscet.

Adde secundo. Cum mihi nō cōstet, hoc esse nouum pactum (pactum enim non destruitur nouo pacto, sed

g solum

solum recedendo ab ipso) cum non constet, inquam, hoc esse nouum pactum, ad summum dubia res erit. quare quærendum restaret, quid in dubio hoc faciendum esset? Id quod iam subdo.

Inquires enim. Licebit ne ponere eiusdmodi contrarium signum, quando omnibus expensis dubium est, an talis signi positio sit maleficium, atq; adeo nouum pactum? Lauare enim se, ex Sanchez citato; vel repercutere, ex Lessio cit. clare non sunt Maleficia. Sed quid si sit V. G. lauare se cum aqua benedicta, vel dicendo quædam verba, de quibus dubitetur, an sint vana, vnde dubitetur, an illa lotio, vel percussio sit nouum maleficium?

Respondeo Lessius l.c.nú.46. inclinat, licere, sed cum protestatione non consentiendi pactui forte nouo. *Similiter, inquit, non licet, si res sit dubia, non enim licitum est, vti remedio superstitioso, aut de quo dubium est, an contineat tacitam Dœmonis inuocationem, hoc enim est, se exponere manifesto periculo superstitionis; nisi forte id fiat cum expressa voluntatis contrariæ protestatione.* Hæc Lessius.

Verum absolute nunquã licere, docet Sanch. loc. cit. his verbis. *Addit Lessius, si dubium sit, an id signum sit superstitiosum, non licere, nisi forte præmissa contrariæ voluntatis protestatione. Sed nec hoc modo audeo id approbare.* Hæc Sanch. dumtaxat. vbi vides nullam hic ab ipso rationem afferri, vnde illud non approbet. Affert tamen Castrop. a qui huic sententiæ Sanchez adhæret, & sic habet. *Bene aduertit Sanchez, si dubium sit, an medium, quod assumitur, superstitiosum, aut illicitum sit (quousq; dubium deponas) te non posse illo vti, quantumcumq; protesteris nolle vllam cum Dœmone Societatem habere, quia hæc protestatio non vincit dubium neque purgat malitiam, quæ in illo esse potest.* Hactenus ille.

a Castrop. l. cit. n. 10.

Ego in praxi sententiam Lessii libens amplecterer. Et ratio esse posset, quia semper in eo dubio est caput, vnde dubium deponere facile queant, qua depositione habita, concedit ipse Castropalaus. Nam quãdo est dubium, an hæc res, quæ adhibenda est, sit superstitio nec ne, indican-

dicandum practice est, nō esse superstitionem, quia prius est, rem esse indifferentem, immo, & bonam ex se, & deinde est, seu superuenit, esse malā ex pacto cum Dæmone; ergo donec ostendas, superuenisse pactum, semper possidebit indifferentia, vel bonitas. Cum ergo nemo possit, vel debeat deiici à sua possessione per superueniens dubium, vt late diximus lib. 1. cap. 3. per totum, præualebit in casu nostro negatio superstitionis, atque adeo deponetur dubium.

Dixi (amplecterer) nam absolute tunc amplectar, quādo eam tu, rè maturius expensa, sapiens lector, excipies.

ADDITIONES AD LIBRVM TERTIVM Decalogi.

Cap. 15. §. 2. *num.* 3. Illa verba. *An malus finis adductus*. sic corrige.

An malus finis, vel indifferens.

Ibidem dele illa verba, *Quoties finis &c.* vsq; ad *Votum est irritum*, & sic repone.

Quoties finis, siue moraliter, siue etiam venialiter malus, siue solum indifferens ita adiungitur à vouente materiæ promissæ, vt vere sit finis ipsius promissæ materiæ (id quod fit, quando vouens intendit per illam rem, quam promisit, obtinere aliquod malum, vel solum indifferens) toties vltra peccatum, quod forte inuenitur in illa materia, votum est irritum.

Ibidem num. 5. fine. Post illa verba, *mala sunt Deoq; ingrata*. Adde.

Hæc ex Sanchez. sed Castropalaus mihi hic magis placet. ait enim, etiam in præcedenti casu non esse validum votum, quia neq; in illo est votum de re bona. Ieiunium enim, vt relatum ad habenda prædicta, imbibit vsum mediorum ad illa; at, vt sic, malum quid est.

Sed adhuc vnus est casus, in quo est validum eiusmodi votum, quando scilicet fit, non quidem ad habendos illos effectus ex illis medijs, verum illis effectibus iam habitis fiat propter gratitudinem ad agendas gratias Deo de illo filio, incolumitate, lucro. Tunc enim ex vna par-

te hæc non sunt mala ex se, & ex alia non intenduntur haberi (iam enim sunt habita) illo prauo medio, à quo in casu præcedente inficiebantur.

Ibidem num. 9. fine, post illa verba *valere censeo*. Adde sequentia.

Quando dubitatur de Bonitate finis Voti.

DEnique illud est hìc explicatu molestum, quid sentiendum, quando dubium est, qualis nam sit finis ipse principalis, bonus, ne; malus, an indifferens. Vt huic difficultati faciam satis, recole, finem in voto esse posse duplici modo. Primò, si quid, executione rei promissæ, obtineri intendatur. V. G. per Ieiunium intendit quis obtinere, vel victoriam a tentatione praua, vel vindictam inimici, vel indifferentem corporis recreationem. Secundo. si quid non sit finis rei promissæ, sed ipsius vouentis, quod alij dicunt, esse finem ipsius voti, vt si quis promittat eleemosynam, non quidem, vt acquirat mediante illa, vanagloriam (hoc enim modo esset finis rei promissæ) sed vt exerceat quidem actum misericordiæ, at illo actu intendit vane laudari a circumstantibus, Vides? Hic finis est ipsius vouentis, ipsumq; afficit, non vero inficit actum eleemosynæ, qui etiam tunc est actus bonus, solum comitanter ex illo vanagloria captari intenditur.

11 Iam vero communis doctrina est, in primo casu esse inualidum votum, si finis est malus, vel indifferens, quia tunc res promissa affecta illo fine, mala est, vel indifferens, vnde materia voti esse non potest.

Contra, validum est in secundo casu, quia res promissa bona est, esto ille comitans affectus sit malus malitia, vel veniali, vel mortali, iuxta affectum ipsius vouentis.

12 Non est igitur in hoc difficultas, vbi supponimus esse nos certos de huiusmodi finibus, sed implicata difficultas est, quando dubitamus. Vt ergo clare procedatur, distingue diligenter tria.

Vel enim primo agi potest, quando finis principalis est vnicus, & certo malus, vel certo indifferens; dubitatur

tur autem, an hic afficiat rem promissam, an vero ipsum vouentem.

Vel secundo, quando finis idem principalis, pari modo in se vnicus certo afficit rem promissam, sed dubium est, an in se sit malus, vel indifferens, an potius sit bonus. Dico (afficit rem promissam) nam si afficit solum vouentem, etiamsi finis sit certo malus, nec solum dubie malus, vel dubie indifferens, iam diximus num. 11. validum esse votum.

Vel tertio, quando duo sunt fines, a quibus moueri principaliter vouens potuit, alter certo bonus, alter certo malus, vel certo indifferens, sed dubitatur, a quonam ipse motus ad vouendum fuerit, ab hoc, an ab illo. Petrus V. G. certo vouit Visitationem Lauretanæ Virginis, sed dubitat motus ne principaliter fuerit a pietate erga Sanctissimam Virginem, an a mera curiositate, vel an ab impudico amore puellæ inibi habitantis.

13 His distinctis. Dico primo, Sanchez [a] docere in primo casu valere votum, atq; adeo obligare, quia certi sumus de voto, incerti de fine. Sed mihi videtur esse etiam probabile, nequaquam valere. [b] Ratio est, quia in eo dubio, an finis ille cadat in rem promissam an potius in ipsum vouentem, seu votum, iam dubitatur, an votum habeat bonitatem, quæ est de essentia voti, atq; adeo, an adsit votum. At ad illud, quod dubito num sit votum, non obligor, quia tunc præualet mea certa libertas contra votum dubium.

[a] Sanch. l. c. n 28.

[b] Cum Tancredi in q. mor. tr. 3. d. 4. q. 14.

14 Dico secundo cum eodem Sanchez [a] in secundo casu non valere votum. Ratio est, quia tunc dubitatur de bonitate rei promissæ, & consequenter dubitatur an bona sit, an mala; At operari cum hoc dubio, malum est.

[a] Sãch. ibidem ca. 6. n. 24.

Sed quid si in hoc secundo casu dubitetur, an bona sit, an indifferens? Respondeo adhuc non valere, quia in casu hoc dubitatur, an Deus votum hoc acceptauerit, dubitatur enim, an id habuerit essentiam voti, quæ est, esse de re bona.

15 Dico tertio, neque esse validum votum in Tertio Casu. idque satis probabiliter; esto aliqui probabiliter etiam asserant, esse validum.

Ra-

Ratio nostræ probabilitatis est eadem quam modo attulimus; Si enim omnibus diligenter expensis (vt certe a te semper supponimus, hic, & in præcedētibus esse expendenda) manet dubium, an motus fueris ad vouēdum ex hoc bono, vel illo fine non bono, semper remanet dubitatio de constitutiuo essentiali ipsius voti; ergo votum erit dubium, ergo non obligans, cum præualeat certa libertas.

Dices in hoc tertio casu sumus certi de voto, sed incerti, qualisnam finis fuerit adhibitus. ergo præualet votum. Ita sentire videtur Sanchez *b* Respondeo. Nego nos certos esse de voto, quamuis per verba illud exterius fuerit explicatum: cum enim dubitemus, an eiusmodi promissio habeat bonitatem finis, de voti essentia, atque de eius certitudine dubitamus; præualet ergo certa nostra libertas: nam verba, illa solum materialiter se habent.

b Sanc. l. c. c.7. n.28.

Replicas. Nemo præsumitur commisisse delictum, ergo quādo est dubium an voueris V.G. Peregrinationem Lauretanam ex fine visendi Amicam, vel visendi Sanctissimam Virginem, præsumeris vouisse ex posteriore hoc fine, nam secus, peccasses, dum voluisses illam peregrinationem instituere, vt turpem amorem foueres. Ita quis poterit ex illis Sanchez verbis ibi (*vt minus delictum præsumatur*) argumentari.

Respondeo, nos loqui, quando, omni præsumptione considerata, & omnibus expensis circumstantijs adhuc remanet res dubia. tunc enim dico, in foro conscientiæ votum esse æstimandum inualidum, quia non adest certo essentia voti. Esto igitur in foro externo me vrgere possis ad votum propter dictam, vel quascumq; alias præsumptiones, at in interno, cum vere nesciam qualitatem finis, vnde & nesciam, an commiserim delictum nec ne, sum in eodem foro dubius de essentia voti ergo illud exequendi nequaquam Reus.

Cap. eodem 15. §. 4. *num.* 3. fine. Post illud. *Nec Deo grata.* Adde.

Votum non ludendi, ne fiat iactura rei familiaris, valet *a* ex Sanchez & merito, quia actus virtutis est, nolle prodigere rem familiarem.

a Sāch. lib. 4. in decal. c.7. n.29.

Ibidem

Ibidem §. 4. *num.* 4. fine. Post illud, *quod est de consilio.* Adde.

Idem est, (ait Bonacina *b*) si sub conditione sic voueas; si quam ducam, ducam meretricem, vel pauperem; Ratio est, quia, quandoquidem cœlibatum non seruas, melius est, maiorisq; charitatis opus, illis, per tuum matrimonium, auxilium impendere.

Cap. 16. §. 1. *num.* 1. versus initium post illud, *non vero diuersam*. Adde.

An sint mutatæ circumstantiæ in eo, qui vouit castitatem, vel Religionem, si multos, vel aliquos annos vixit vxoratus disputat, amicissimus Tancreda, *b* an nimis benigne, qui legit, expendat.

Ibidem num. 3. post illud *breuiter insinuasse*. Adde.

An cesset votum ingrediendi Religionem in eo, qui ingressus est Nouitiatum, & Religio illi non placuit, tam bene, & clarè docet Sanchez, *c* vt superfluum omnino iudicem hic doctrinam illam exscribere.

Ibidem post paucas lineas post illud, *sequentis casus intelligetur*. Adde.

4 Sed antea non est omittendum, notare, interdum cessare votum, per illius satisfactionem etiamsi voti immemor fueris, vel, etiam si satisfacere voto nolueris, id quod breuiter sic habet *a* Delugo.

Si ex voto debeas dare v. g. hoc mense aliquā eleemosynam, & immemor voti eam dedisti, satisfecisti procul dubio, sicuti si cum voto audiendi Missam, voti immemor eam audisti, vt docet Sanch. *b* qui notat idem esse, licet haberes intentionem non satisfaciendi voto per illud opus, nisi forte nouo voto te voluisses obligare ad illud opus iterum faciendum. Hæc Delugo.

Quod si quæras huius doctrinæ rationem; ea est, quia iam nunc est communis sententia, quod qui ex lege debet facere aliquod opus. V. G. Die Dominico interesse sacro, si illi interest immemor legis, immo etiam memor, & nolens per illam Missam satisfacere præcepto, adhuc præcepto satisfacit: quia iam ponitur ab illo id, quod lex præcipit, nec enim lex præcipit, & obligat ad ponendum opus cum intentione satisfaciendi legi, sed solum ad ponendum illud opus; Vnde sequitur quod si hic

b Tācr p. p. q. mor. tr. 3. de Voto disp. 1. q. 52.

c Sanc. l. 4. sum. cap. 16. à n. 88.

a Delugo de iust. d. 4 n. 46. fine.

b Sāc. l. 1. in Decal. c. 13 n. 10. & 18. & 4. cap. 13. n. 40.

hic intra tempus habile mutet intẽtionem, seu aduertat, iam se satisfecisse, non peccet, non audiendo aliud Sacrif. Ergo idem merito dicimus de voto, quæ est lex priuata obligans ex vi Religionis, non vero ex vi iustitiæ.

Quod vltimum addo, quia in obligationibus ex iustitia, est quæstio inter DD. an quando quis aliquid ex iustitia debet, extinguat debitum, si illud soluit immemor eius obligationis, vel si soluit animo donandi: & quidem negat exstinguere *c* Delugo, concedit Baldelli *d*, quem refert, & sequitur Diana. *e* at cùm nos loquamur de obligatione, quæ non pertinet ad iustitiam, iure dicimus hanc nostram, communem esse sententiam. Redeamus nunc ad promissam casus solutionem.

Eodem cap. 16. §. 4. num. 48. fine post illa verba. *per alios id commiserit.* Adde.

Hanc facultatem, vt etiam dispensandi ad petendum debitum ex superueniente affinitate, esse etiam per Bullam notat Thomas Hurtadus. tr. 12. n. 1193.

Ibidem num. 49. Post illa verba. *Sanchez. Castrop. Pellizar.* sic Adde.

Lege Ascanium Tamburinũ, qui affert Cathalogum votorum, quæ possunt dispensare Mendicantes, quem in lectorum gratiam breuiter contractum hic subdo.

Mendicantes, & qui cum ipsis communicant in Priuilegijs, possunt in votis Papæ reseruatis dispensare, quoties in ijsdem possunt Episcopi ratione alicuius circumstantiæ, vnde vere deficiant à rigorosa reseruatione. Possunt ergo dispensare.

I. Voto disiunctiuo, cuius altera tamen pars reseruata est.

II. Voto Castitatis non perpetuo, sed temporali; At, ad centum annos, iudicatur perpetuum.

III. Voto, quo alter coniux absq; alterius licentia, vel absq; illa, promisit, se non petiturum debitum.

IV. Voto non reseruato, in quod Pontifex votum reseruatum commutauit.

V. Voto Virginitatis seruandæ, si fuit solum pro prima vice &c.

VI. Voto, in quo vouens intendit, se solum ad culpam venialem obligare.

VII.

c De lugo l. c. nu. 45.

d Baldelli tom. 1. lib. 5. d. 25. n. 18. ex L. Cũ ex plurib. ff de solut.

e Dian. p. 3. tr. 13. res. 44. vide etiam p. 3. tr. 6. resol. 55.

VII. Voto de nunquam contrahendo matrimonio.

VIII. Voto non fornicandi, vel nõ tangendi mulierẽ.

IX. Voto castitatis emisso ex metu, licet leui, incusso ad votum emittendum.

X. Voto castitatis, vbi dubitatur, an sit validum.

XI. Voto assumendi Ordines Sacros.

XII. Voto expresso promittendi Castitatem.

XIII. Votis diuersis ad Castitatem pertinentibus, separatim emissis &c.

XIV. Voto ingrediendi Religionẽ non approbatam.

XV. Voto paupertatis, vel obedientiæ in sæculo, aut in Religione non approbata.

XVI. Voto ingrediendi Religionem militarem, excepta Hierosolyma; hæc enim est vera Religio; de alijs controuertitur.

XVII. Voto arctioris Religionis, vt commutetur in votum laxioris.

XVIII. Qualitatibus peregrinandi, vt si pedester vouisti, commuteris in equestrem.

XIX. Voto Religionis non perpetuæ V. G. ad duos, vel tres annos: ad centum iudicatur perpetuum.

XX. Voto, quo quis promisit perseueraturum, & professurum in Religione. Votum enim Religionis reseruatum est illud, quo quis velit legitime ingredi in Nouitiatum, & ibi sine fraude experiri, secus ex iusta caussa egredi.

XXI. Executioni in differendo ingressum in Religionem, vel alijs reseruatis, dummodo non impediat totaliter, vel æquiualenter ingressum.

XXII. Votis trium Peregrinationum reseruatarum non in eorum locorum deuotionem, sed ad alium finem emissis. Ad finem deuotionis præsumitur, si de fine alio expresse non cogitetur.

XXIII. Voto non petendi dispensationem ab alio, quam à Summo Pontifice.

XXIV. Voto reseruato pœnali, & vere conditionali ob conditionem de futuro. Sed ex Ascanio Tamburino loco cit. nondum impleta conditione, at ex me, alijsq; vt supra num. 32. vidimus, etiam post eam impletam.

Hæc ex Ascanio Tamburino, qui ibidem q. 2. addit,

eum, qui obtinuit à Pontifice voti dispensationem exequendam ab ordinario, voti, inquam, cui valeat Prælatus inferior, vel Religiosus dispensare, posse huic gratiæ Pōtificis renuntiare, & illam habere à Prælato huiusmodi, vel Religioso. Quod si Pontifex noluit dispensare, non poterit alius inferior, nisi noua superueniente caussa ex Sanch. lib. 8. de matr. d. 14. n. 5.

Cap. 17. §. 2. num. 15. fine. Post illud. *Hæc ex Fagundez.* Adde.

Cui adde *a* Delugo. Votum (ait) non dat ius iis, in quorum fauorem vota emissa sunt, quando promissio non ipsi, sed soli Deo fit: quo casu, etiamsi ipsi præsentes essent, & acceptarēt, nullum ius acquirent, & ipsis inuitis, posset dispensatione, vel commutatione tolli illud votum, vt fatetur Sanchez *b*.

a Delugo d. 29. de iust. n. 93. *b* Sanch. l. 4. in Decal. c. 51. n. 14.

ADDITIONES AD LIBRVM QVARTVM Decalogi.

Cap. 2. §. 2. num. 14. fine post illud. *Dubitand. ratio.* Adde.

Confessio mortalium Sacramentalis à te facienda.

15 Dixi, a te, nam si, vt fiat a moribundo cōfessio, tu Sacerdos omittas Sacrum, si tempus aliud non suppetit, te excusari a Sacro non est dubiū ex dictis n. 8. sicuti nec est dubium, te obligari, si tēpus suppetat.

16 Dixi rursus (mortaliter) nam cum confessio venialium, quo etiam reducuntur mortalia, aliàs absoluta, nō sit de præcepto, Missæ autem auditio de præcepto sit, nō poterit relinqui Sacrum die festiuo, vt illa cōfitearis.

17 De mortalibus igitur aliàs non absolutis est quæstio. Et quidem Suarez *a* neque confessionem hanc, neq; concionem putat, esse excusationem aptam ad omittendum Sacrum, etiam quando occurrit moralis necessitas, vt quando nunc habetur Confessoris copia, & non habebitur postea, siue quia Confessarius discedet, siue quia pater, vel maritus nolunt vt filia, vel vxor redeat ad Ecclesiam.

a Suar. to. 3. in 3. d. 88. sect. 6. Vers. Septimā Caput.

18 Sed certe, sicuti Suario assentior de concione

(quid-

(quidquid dicat Angelus *b*) quia hæc non est admodum necessaria, ita ab eodem discedo, de confessione mortalium in illa necessitate, non quidem vnius, vel alterius diei, sed aliquorum, iuxta ea, quæ a me alibi *c* dicta sunt in eo casu, quo quis grauatur peccatis reseruatis, nec habet Confessarium potentem ea absoluere.

b Angel. ap. Suar. l. c.

c Ca. 1. Moth com §. 6. n. 24.

Ratio nostræ doctrinæ, quam merito sequitur Bauci, *d* est, Primo, quia licet per contritionem deleri possit peccatum, id tamen medium est difficile, & ex altera parte diu permanere in inimicitia Dei, valde est periculosum; cum, qui à Dœmone possidetur, facile in alia peccata prolabatur, iuxta vulgatum illud S. Gregorij. *Peccatum, quod per pœnitentiam non diluitur, mox suo pondere ad aliud trahit*. Secundo, quia DD. pro necessitatibus valde hac inferioribus excusant a Missæ auditione, vt hactenus vidimus, ergo non est hæc, de qua nunc loquimur, improbanda. Tertio. ex charitate excusauimus n. 8. puellam ab auditione Sacri, ne adolescens illam videns, peccet, & non excusabimus, vt illa ipsa a se peccatum excutiat, diuinamq; sibi amicitiam recuperare diu nequaquam differat?

d Bauci in singul. c. 19.

Cap. 3. §. 3. num. 7. fine post illud: *Sine necessitate te conferas.* Adde.

De his duobus dictis fuse Diana *p. 10. tr. 14. resol. 11.* ad meam sententiam. Loquitur autem ipse de ludente pila, an sic defessus obligetur ieiunare. Scio Ianuarium *p. p. resol.* 53. *&* 54. dicere, se ludo defatigantem, vel pharmacum sine necessitate sumentem in die Ieiunij non peccare, non ieiunando, etiamsi ad finem non ieiunandi ea suscipiat; scio, inquam, id, sed certe eius rationes ad libram expensæ probabiles nequaquam apparent.

Cap. 3. §. 1. num. 17. paulo post ab initio post illud. *Hæc ille.* Adde.

In eamdem valde propendet Merolla *tom. 2. d. 4. cap. 3. nu. 467.* qui tamen sic concludit. Hæc omnia dicta sint, non omnino affirmando, sed potius dubitando.

Eod. cap. 3. §. 1. num. 17. fine. post illud. *Omnino conniuentes.* Adde.

Lege item Ianuarium *p. p. res. 57.* contendentem soluere argumenta contraria adducta a Merolla, atq; affirmantem, licite nos infantibus, & infidelibus iubere posse

opera seruilia die festiuo, cuius rationes in eo fundantur, quod ille labor, vt est ab Infideli, vel Infante, peccaminosus non est, ergo illum ipsis iniungere, mihi non est prohibitum.

Eodem cap. 3. §. 2. num. 5. post illud *de quo mox suo loco.* Adde.

Diximus n. 3. de ornandis Templis, sed quid de iisdem ab ornatu spoliandis? & hoc abstrahendo ab alia necessitate, vt esset notabilis obligatio statim reddendi ornamenta, carentia eorum, qui possent id efficere die sequenti non festiuo &c.

Puto, in hoc casu non posse duci excusationem à cultu sacro, sicuti duximus in casu, quo idem Templum ornetur. Ratio est, quia, ornare ad sacrum cultum aliquo tandem modo propinque pertinet, vt ibidem vidimus. At ornatum auferre, non ita, cum potius id dirigatur ad eos ornatus asseruandos, quod sacrum quid non est.

Cap. 5. §. 3. num. 2. fine post illud. *Ita in casu nostro &c.* Adde sequentia.

His in prima editione euulgatis, volens quidam meus persamiliaris id in praxim deducere, panis vncias ad lancem octo, in aquam infudit, elixauitq; Coctione autem facta, bilancem iterum admouit, comperitq; augmentum valde excedens, hoc est, vsque ad triginta fere vncias, pultem illam ascendisse. Bonam ergo partem eius cum sumpsisset, seq; illa fere ad satietatem refectum esse, sensisset, siue noluit, siue non valuit ad id, quod reliquum erat comedendum, procedere, dicebatq; deinde amicis. *ientare ne hoc est, an plene cœnare? Certe Filliucius, & qui eum sequitur Pasqualigus,* [a] *dum illam sententiam proferebant, rem experti non erant.* Hæc ille. Quare eiusmodi opinionem vocare probabilem nequaquam audeo. Non quia putem, aquam illam augmenti caussam, in aliquo commutari per ignem, sed quia non potuit consuetudo, vnde totum ientaculi ius habetur, introducere, vt tantam pultem pro ientaculo absumeres, quanta fere sufficit, si non ad plene nutriẽdum, certe ad plene satiandũ. Introducere vero potuit, biscoctum, panemq; in aquam, vel vinum, dum actu te reficis, infusa

[a] Pasquali. de ieiun. decis. 106.

(id,

(id, quod paruam mutationem affert) comedere.

Huc, quando agimus de quantitate ientaculi reduci potest quantitas, quæ in die ieiunij sumpta, iudicanda sit parua materia; Hanc igitur, vel esse vnam, vel alteram vnciam ex nonnullorum sententia dixi; nunc confirmo ex mea, quia tam parua quantitas cibi Quadragesimalis (nam de carne mox) non nocet notabiliter ieiunio.

Addit Bauci, b & Hēriquez, c vnum ouum, aut parum orizæ cum lacte, vel frustrum casei esse paruam materiam, affirmantq; tum, propter hanc paruitatem, tum propter paupertatem, posse concedi ostiatim mendicantibus; quando alia ij non habent, vt ea comedant in die vetito. Hæc ex Bauci. Verum Henriq; propter paupertatem ea concedit, non propter paruitatem. Id autem probabile est, quia aliud non habenti parum obsonij videtur esse prædicta quantitas talis cibi, at propter paruitatem, nec vnum ouum posse concedi, ex mox dicendis nu. 3. colligetur. Verba autem Henriquez hęc sunt. *Habet enim, paupertas multa Priuilegia, & vnum ouum, aut parum orizæ cum lacte, vel frustrum casei est in his parua materia.* Nota illud *in his*.

b Bauci in select. qu. 241.

c Henriq. l. 2. c. 13. n. 9.

Sed quid de paruitate in esu carnis? Respondeo. Cum hæc sit maioris nutrimenti, quam leuiores cibi Quadragesimales, & pro illa adsit aliud præceptum de ea non comedenda tempore ieiunij, parua eius quantitas iudicatur ab Alphonso de Leone, a quam sumere solent coqui, ac Pincernæ ad prægustandos cibos (qui certe ne venialiter quidem peccant, quando ob necessitatem famulatus, & sui muneris id præstant.) Pasqualigus b autē, quem refert b, nec refellit c Bauci, ait, in esu carnium dimidiam circiter vnciam esse paruitatem materiæ.

a Alph. de Leon. & Dian. cit. à Pasqualig. mox citando.

b Pasqu. de ieiunio decis. 49.

c Bauci in sing. cas. 287. vers. Petes duodecimo.

Quoniam igitur volui ego expēdere, quanti ponderis esset ouum vnum, atq; inueni, illud mediocris magnitudinis, & deducto cortice, tum aqua coctum, seu elixum, tum crudum, tum sartagine frictum, duarum vnciarum pondus attigisse, ideo fit, vt quarta pars oui, vel æqualis illi carnis portio sit in hac re nostra materiæ paruitas iudicanda.

ADDI-

ADDITIONES AD SECVNDAM PARTEM Decalogi.

AD LIBRVM QVINTVM.

Cap. 1. §. 4. *num.* 13. fine. Post illa verba: *Velle concedere.* Adde.

Quæres. Volenti rapere bona mea, possum ne licite persuadere, ad mea seruanda, vt rapiat ab alio.

Respondeo. Sanchez de hac quæstione docet duo. Primum, id minime licere, quia non licet alteri damnum inferre, illudq; consulere, vt meis rebus consulam, adhuc enim consulerem peccatum. Secundum, licere tamen, sic furi persuadere, nulla nominata persona. *Si furari vis, me relinque, multi alij sunt, à quibus furari possis. Tunc enim nullius malum consulitur, sed proprium auertitur.* Hæc Sanchez.

Equidem hoc posterius dictum, quod cum tanta generalitate approbat, approbo & ego, quia cum dicis *multi alij sunt à quibus potes furari*, non consulis, vt furetur.

Sed difficultas est in dicto priore, an scilicet liceat sic dicere, nullum tamen determinando. *Relinque me, & fureris ab alio.* (non dicis, nunc, *potes furari* vt modo dicebas, *sed, fureris*) Quid si, aliquem determinando, sic? *Relinque me, sed fureris à Petro.*

Respodeo. Sanchez l. c. nu. præcedente, videtur inclinare, quod liceat, quando nulla persona determinatur. Sed ipse profecto id nequaquam docet, solum enim ibi ait, licere sic dicere, *Me inopem relinque & fureris ab aliquo diuite.* Id quod nos etiam modo concessimus, quia sic minus malum consulitur.

Puto ergo ex dictis, licitum nō esse æquale, vel maius persuadere, siue designando personam, siue in genere loquendo, quia tunc semper persuaderes peccatum, nec adesset excusatio deriuationis a maiori delicto; sed licitum esse persuadere minus modo supra explicato, quia siue personam determines, siue nequaquam, locum habet dicta excusatio. Quando autem dicimus (ab alio determinato, vel indeterminato) semper intellige, vt si

possis

possis auertere latronem; solum indeterminatè loquendo, certe non liceat determinate signare personam, vt ex se constat.

Cap. 3. §. 1. num. 6. fine post illud. *Quando aliunde ali possunt.* Adde.

Immo Doctores *a* non ignobiles docent filium, etiam spurium, si nascatur post donationem bonorum a Patre factam posse a donatario legitime petere alimenta. Donatario, inquam, nam si bona Patris ad alios peruenerint ex contractu oneroso, id non posse, iidem notant.

a Apud Badi l. 1. select. q. 21

Ibidem nu. 7. fine post illud. *vt fuse Doctores.* Adde.

Cum autem dicimus Patrem non posse denegare alimenta filio, intellige, si filius (quicumq; ille sit, etiam si is sit legitimus *b* ex Bonacina) indiget: quando enim non indiget, non obligatur Pater. Id quod etiam docet Molina & Sanchez locis cit. quibus adde Delugo de iust. d. 24. a num. 121.

b Bonac. loco mox citando p. 2. n. 2.

Deniq; Spurius hæres constitutus a Patre sub conditione si legitimetur a Principe, potest petere hæreditatem, & eam interim possidere, donec impetretur facultas; vt ex Sanch. notat Delugo lib. 3. respon. moral. d. 35. num. 5.

Cap. 3. §. 3. n. 4. fine post illud. *vxorem expelli.* Adde.

Huc facit sequens dubitatio. Vxor, ex consensu viri, vitam agit extra eius consortium, seq; suis laboribus alit; accidit autem, vt vir aliquando ad illam accedat, copulamq; exigat, qua habita, denuo recedit, nec illam curat alere; an possit dicta vxor, debitum huic viro negare? Respondet Bauci in Select. qu. 60. doctiori iudicio se submittens, quia resolutionem hanc se non inuenisse, dicit in alio auctore, Respondet, inquam, si vxor est pauper & vir habet vnde se, & illam alat, posse negare, donec resipiscat vir, alatq; vxorem. Ratio est; quia sæuitia est caussa Diuortij: at, quæ maior sæuitia, quam vxorem non alere cum possit? Neq; in hac denegatione requiritur, ait, sententia Iudicis, nos enim loquimur in conscientiæ foro, pro quo sufficit authoritas propria, vbi factum est verũ, & non sequitur scandalum, vt hic certe non sequitur, quia ex communi consensu facta est separatio.

Hæc ex Bauci, vnde dici etiam posset non iniuste ab

vxo-

vxore negari debitum viro, etiam simul cohabitanti, si eam indigentem vir non alat, cum possit. Hæc enim par est sæuitia, ne dicam maior.

Insuper cōtra Sanchez modo citatum dici posset, Plus esse, non alere, cum possis, quam non cohabitare. Non alere enim est sæuitia, non vero solum non cohabitare.

Deniq; posset etiam dici, vxorem posse dictum virum nolentem ipsam alere, domo eijcere, sicuti potest, si ipsi valde sæuum se præbeat. (vitato ex aliquo prætextu scandalo si quod est) Non potest enim negari, & durissimum esse inopi vxori, & caussam esse discordiarum, ipsam fame contabescere, & præsentem videre maritum potentem, sed nolentem ipsi alimēta præbere. Quæ omnia merito sapientiori iudicio submittantur.

Cap. 4. §. 2. num. 3. post illud *Donatione paterna*. Adde:

Hoc autem quærimus, quando filius velit succedere Patri. Nam si contentus donatis, succedere hæres nolit, nihil conferre tenetur. Solum tunc, si nimis habuit à Patre viuente, possent alij filij, hoc est, ipsius fratres, agere contra eiusmodi donationem, vt pote inofficiosam; & ipse obligaretur iis Legitimam saltem dare, de qua re agitur in tr. de Donatione. Interim lege *De Lugo d. 24. de iust. n. 197. & Bonac. d. 3. de contr. q. 6. p. 7. §. vnico.*

Ibidem nu. 4. fine. post illud *Erit deducenda.* Adde.

Quando autem dat liberaliter, cum spōte det, videtur dare de suo (cum suo enim quilibet quemlibet gratificari potest) vnde deducenda non erit. semper intellige, dummodo donatio non sit eiusmodi, vt præiudicet Legitimæ filiorum aliorum; hæc enim semper filijs debetur; quare si Legitimæ præiudicet, esset eiusmodi donatio, vt modo dixi, tamquam inofficiosa reuocanda.

Dixi (præter alimenta) hæc enim, quamuis necessario dentur, tamen videntur expensa ob bonum ipsius Patris, cui incumbit filium suum alere, vt pote partem suæ substantiæ. Hæc autem alimenta largiora potest vni potius, quam alteri donare Pater (sed sine fraude, qua Pater velit alios filios depauperare) quia dum in terminis alimentorum sistat, non est tam rigorose agendum cum Patre suorum bonorum Domino.

ADDI-

ADDITIONES AD LIBRVM SEXTVM Decalogi.

Cap. 1. §. 3. *num.* 13. post illa verba, *aliter vniuersaliter vidimus.* Adde.

Sed semper ex prædictis Priuilegijs, in foro conscientiæ tantum.

Eodem cap. 1. §. 4. *num.* 3. fine, post illud *permissam crudelitatem.* Adde.

Qui Clericum cum vxore, matre, vel sorore, vel propria filia turpiter inuentum occidit, peccat, sed non incidit in excommunicationem. *Cap. si vero* §. quia iustum dolorem compescere, difficillimum esse, ait Glossa ibid. *V. Turpiter.* Idque recte notat *a* Layman. at certe is erit Irregularis ex delicto, quia iniuste occidit.

a Layman. lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 8. & apud Dian. p. 9. tr. 4. ref. 2.

Cap. 2. §. 4. *n.* 8. fine; post illud. *est Prouincialis.* Adde.

Notat autem *b* Bauci, satis esse, si quis habeat ab Episcopo facultatem absoluendi ab omni casu, & censura tali Episcopo reseruatis, nec esse necesse Episcopum dare facultatem ad abortum specialiter absoluendum, vt ego memini, me notasse *lib. 3. meth. Confess. cap. 7. n. 8.*

b Banci in sel. qu. 48. Petes. 6.

Cap. 3. §. 1. *num.* 11. fine, post illud. *dicto iniusto homicidio.* Adde.

Et recte Henriquez *c* dicit, circa irregularitatem ex delicto Homicidij voluntarij, culpam debere esse contra iustitiam; idemq; censendum esse de irregularitate ex dicto delicto, ac de obligatione restitutionis debitæ ex delicto.

c Hēriq. de irreg. c. 3. num. 4. in gloss. litt. X.

Eodem cap. 3. §. 2. *num.* 4. versus initium. post illud. *Sanguis effundatur.* Adde.

Legi etiam potest Villaut, *d* qui probat, hoc Sacrilegium non subdi excōmunicationi latæ, sed ferendæ, quæ ferri nō debet si Homicida dignā peraget pœnitentiam.

d Villaut. decis. 29. a nū. 38.

Cap. 4. §. 1. *n.* 5. fine. post illud. *videtur probabilior.* Adde.

Dixi *condemnationis* vtiq; ad mortem; nam alicuius damni V. G. incarcerationis, vereor, ne tua actio *ex dictis num.* 4. sit aliquando moralis caussa: Ipsa enim collocatio cadaueris ante alterius domum, est talis, vt ex illa, vt plurimum sequatur incarceratio inhabitantis in do-

mo, & sic inducet obligationem restitutionis damnorum ex incarceratione sequentium.

Eodem cap. 4. §. 3. num. 8. post illud. *in omnia iura defuncti.* Adde.

Aliqua contra prædicta habet Thomas Hurtadus. [e] Illud est fauorabile, non obligari quempiam ad satisfactionem pro Homicidio, nisi petatur, &, nisi petatur intra triginta annos, præscribi actionem, ita, vt non valeat amplius peti. Excipe in vtroq; quando ideo non petitur, quia non potest, vel quia adest timor aliquis, & similia.

[e] Th. Hurtadus p. 2. tr. 8. ca. 2. Res. mor. 13.

ADDITIONES AD LIBRVM SEPTIMVM Decalogi.

Lib. 7. cap. 2. §. 1. num. 8. fine, post illa verba. *fuit Ecclesia violata.* Adde.

Idem docet Ascanius Tamburinus [f] his verbis. Ecclesia, & cœmiteria occulte polluta, quando pollutio latet, non indigēt reconciliatione, at quando incipit publicari violatio, necesse est, vt Ecclesia reconcilietur.

[f] Asc. Tāb. de iur. Abbat. d. 23. q. 11. n. 8.

Cap. 3. §. 5. num. 23. fine, post illud *mihi dubium non est.* Adde.

Hic insurgit noua quæstio, An possit quis negare debitum propter fœtorem oris sui coniugis, hæc enim magna incommoditas est.

Respondeo, non posse, Primo, si fœtor non est magnus. Secundo, si aliquibus remedijs, puta odore apud se, vel coniungem assumpto, vel iterata ablutione vinci illa malcolentia possit. Tertio, si aliquo tempore malus odor, cessante fortasse infirmitate, deferueat, Posse autem, si fœtor est notabiliter grauis, nec vllo modo, vel tempore vinci queat, immo tunc, etiam seperationem tori fieri posse, docet Bauci. [g] de quo casu in terminis à nullo Doctore fuisse disputatum, ibidem affirmat.

[g] Bauci in singul. casu.

Ratio allatæ doctrinæ esse potest, quia in prioribus tribus casibus difficultas non esse tanta, supponitur, quæ possit vincere obligationem debiti, quam contrahunt coniuges ex contractu matrimonij. At in vltimo casu, cum supponatur magna difficultas, non præsumuntur con-

coniuges vsum matrimonij cum tanta difficultate (quæ moralis impossibilitas vocatur a Theologis) promisisse.

Confirmatur, quia docet Sanchez, *b* nō teneri sanum coniugem reddere debitum coniugi, qui incidit in lepram, etiam secluso periculo contagij, quando accessus est satis difficilis, ac moraliter impossibilis ex nausea talis morbi; affertq; Cardinalem dicentem, non compelli coniugem ad debitum reddendum, quando ob lepram nimius horror insurgit. Sed eadem nausea militat in casu, de quo loquimur. Ergo. Quando fætor fuit cognitus ante initum matrimonium, mox dicam.

b Sanch. l. 9. matr. d. 24 n. 21. circa fin.

Quid si coniux maleolens patiatur morale periculum incontinentiæ? Respondeo, nec tunc in vltimo casu prædicto obligari coniugem alterum, ad reddendum. Ratio est, quia lex charitatis non obligat cum tanto incommodo proprio, saltem quando necessitas spiritualis proximi non est extrema, nec grauis, quemadmodum non est hæc, cum coniux male olens suis stimulis impuris, possit alijs remedijs occurrere. lege numeri sequentem.

Ibidem num. 24. post illud in vtroque coniuge. Adde.

Vxor semper enitens foetus mortuos, an possit reddere, & petere, & posito quod possit (vt certe potest) an teneatur reddere, disertè habes apud Sanc. lib. 7. de matr. d. 102. n. 8.

Ibidem eodem num. 24. fine, post illud consulere potest coniux. Adde.

Quando lepra præcessit matrimonium, & a te sano cognita fuit, tunc ex Sanch. ibidem debes reddere, quia eiusmodi periculo longi morbi cōsensum legitime præbuisti, & cōmune est omnibus pactionibus, vt, si detegatur vitium rei, ita obliget contractus, sicuti si vitium abesset. Idem igitur erit in præcedenti casu de oris foetore, si illius conscius fuisti, nisi sit tantus, siue foetor, siue horror ex lepra, vt physice te inhabilem reddat ad copulam, vt ibidem notauit Sanchez.

Ibid. n. 53. fine, post illud carnis afferat rebellionem. Adde.

Iam vero, quamuis hæc proprie pertineant ad solutos, sunt tamen, fundamenta vniuersalia, & perdiligenter in hoc argumento notanda. Nunc ad rem nostram

proprius accedamus, formemusque hanc regulam pro coniugatis: nam pro Sponsis diximus n. 16. pro Solutis autem sufficit, quod hactenus dictum est à n. 48.

Cap. 4. §. 2. num. 4. Ipsum primum verbum *dicti numeri Alterum* dele & repone sic. Secunda pœna.

Ibidem in fine dicti n. 4. post illud *transire.* Adde.

Sed occurrit ad huc aduertendum Tertium. An scilicet, si sit incestus in aliquo loco casus reseruatus, intelligatur eiusmodi esse ille, quo seminante viro, non seminet fœmina; vel hac seminante, ille nequaquam.

Respondeo. Communiter ab auctoribus *a* creditur, esse reseruatus, quia iam copula videtur consummata. Sed Verricelli *b* putat, non esse censendum reseruatum, quia reseruatio (nisi expresse contrarium exprimatur) semper intelligitur de completo scelere, at dictum scelus est quidem completa seminatio ex parte illius, qui seminat, non vero completus incestus; quia non concurrit vtriusque seminis commixtio, vnde oritur affinitas. Hæc ille. Sed certe non video quomodo ille non sit completus incestus ex parte seminantis, qui irreuerenter per suam completam seminationem se gerit cum consanguinea, vel affine, cur igitur non erit reseruatus, si reseruatus est incestus absolute. Ille alter qui non seminat, ideo non committit casum reseruatum, quia, ex parte sua non est completus incestus. Et licet adsit in ipso cooperatio cum incestu completo alterius, supponimus tamen esse reseruatum incestum, non vero cooperationem ad illum. Quid si sit dubium, an ille alter seminauerit? Respondeo multo magis erit reseruatus, vt ex se patet. Immo idem Verricelli in hoc nobiscum sentit ex eo principio; quia præsumptio semper est, quod vterque seminauerit. fori autem externus & internus non discrepant, nisi quando contraria veritas certa est, non vero quando est dubia ex Menochio, *a* Molina, *b* Sanchez. *c*

a Bauci de cas. res. casu. 3.

b Verricelli tr. 4. q. 27. à nu. 78.

a Menoch. l. 4. præs. 83. n. 62.

b Mol. to. 1. d. 197. sol. 3.

c Sanch. in sum. l. 1. c. 10. nu. 13.

Cap. 5. §. 3. n. 4. fine, post illud *tangemus. c. 6. §. 2. n. 9.* Adde.

Quid si quis vi violauit, sed nunc non habet, vnde resarciat, nec alio modo possit resarcire, nisi eam ducendo,

obli-

obligabitur ne illam ducere? Respondeo, ad id obligari per se docet Delugo, *d* quem vide.

Eodem cap. 5. §. 3 n. 46. post illud. *ex, hoc capite violatorem.* Adde.

Et Bossius *e* quidem nunquam hanc excusationem esse legitimam, pluribus probare contendit. Si tamen in raro casu deceptionis

d Delugo lib. 6. resp. dub. 29

e Boss. de cōtr. matr. c. 2. nu. 63.

ADDITIONES AD LIBRVM OCTAVVM Decalogi.

IN TRACTATV PRIMO NIHIL ADDITVM EST.

IN TRACTATV II.

Tr. 2. c. 9. §. 2. dele illa verba sparsim posita in dicto §. 2. *Subijciuntur, vtuntur, condemnantur, creduntur, excusantur.* & repone.

Sufficiuntor, Vtuntor, Condemnantor, Creduntor, Excusantor.

IN TRACTATV III.

Tr. 3. cap. 5. §. 1. num. 12. fine, post illa verba. *aliquid accipere.* Adde.

Et vniuersaliter damnum alteri inferens sine mortali, ad restitutionem non teneri, notat Ianuarius. *a*

Ibidem cap. 5. §. 2. num. 5. post illud. *distincte explicabimus.* Adde.

Lege Molinam. *b* lege item Delugo *c* qui bene notat, has differentias parum conferre ad conscientiæ forum, in cuius explicatione nostra solum desudat industria.

Ibidem c. 6. §. 2. n. 6. versus finem, post illud. *Cum res ipsa traditur* Adde.

Atque ex dictis vides, regulariter contractus innominatos solere esse pacta nuda, vt notat recte Delugo. *d*

Ibidem c. 7. §. 7. n. 27. fine, post illud. *quod alij communiter faciunt.* Adde.

a Ianuar. p. p. resol. 10

b Mol. l. 1. d. 259.

c Delugo de iust. d. 21. nu. 10.

d Delug. d. 22. de iustit.

Idiotæ

Idiotæ satis est, habere animum faciendi; quod alij probi & docti faciunt, vt notant aliqui & recte. e

Ibidem. c. 7. §. 11. n. 1. post illud *ne in obolo quidem decipere* Adde.

e Verricelli tr. 3. qu. moral. 11. V. Prob. 3

Dixi (communiter.) nam nouissime Io. Excobar Corro *in tractatibus tribus selectissimis tr. 1. de vtroq; foro ar. 5. in calce artic. n. 36.* sic habet Constanter asserimus, hanc propositionem probabilem esse, Leges ciuiles & Pontificæ, quæ sustinent cōtractus emptionis, & Venditionis, locationis, & conductionis, & similes (idest similes emptioni &c. non vero alios v. g. Dotis, solutionis legati, census &c. etiamsi in pretio, mercedeq; intellige vulgari, non legitimo; hic enim legitimus, vt superius vidimus, ne in obolo quidem præteriri potest) etiamsi, inquā interueniat læsio infra, vel supra iustum pretium, dummodo dimidium non excedat, iustæ sunt, & acceptæ prout debent, nempe deficiente omni dolo, fraude, & falsa asseueratione, etiam procedunt in foro conscientiæ & venditor pro maiori, & emptor pro minori iusti pretij, cum his conditionibus tutus manet in vtroque foro, modo noscat contrahens pretium: id, quod dicitur pro pueris, mulieribus, rusticis, si forte vel ob leuitatem, vel ob inscitiam inuoluntarie agant &c. Hæc ex illo qui prædictam doctrinam fusissime probat duodecim argumentis. quorum præcipua sunt, tum quia leges, tum ciuiles, tum Pontificię ita positiue disponunt, nec solum permissiue, tum quia Princeps potest transferre dominium rerum in alterum, tum quia conuentiones, & pacta sine fraude inita seruari in conscientia debent. &c.

Ibid. cap. 7. §. 11. n. 3. post illud. *& deinde alteri donat, vel contra.* Adde.

Quando quis obligat operam suam singulis in solidum, & illa æque commoda est singulis. V. G. eunti Romam, vt hic tuas litteras ferat, an possit alterum tantum accipere à me, si eodem vnico labore meas ferat; lege apud a Lessium affirmantem, quia, inquit, an mea, an tua, an alterius caussa eat, non minuit æstimationem operæ respectu singulorum. Sic si medicus vno eodēq; suffitu, seu balneo tres infirmos curare posset, tria integra

a Lessius l. 2 c. 24. dub. 5. n. 28.

gra ſtipendia iuſte perciperet. Pariq; modo Equum, qui redire debet Romam ita tibi poſſem ad eumdem locum locare, ac ſi pro te tantum redeat, quæ ſunt exempla eiuſdem Leſſij.

Dixi (in ſolidum) nam ſi obligatio fieret ſingulis pro ſua parte, alia eſſet ratio. Nuntius V. G. Ordinarius ferens litteras, non poteſt recipere integrum ſtipendium à ſingulis, quia in Nuntio Ordinario, contribuere quilibet ex ſua parte, & non integre intendit ad conſtituendum ſcilicet vnum integrum ſalarium.

Pari modo quia vna Peregrinatio V. G. vel vna Miſſa, vel vnica oratio vni promiſſa pro illo vno tantum valet, non potes alteri eandem promittere. Vide eumdem Leſſium.

An idem ſit dicendum de Commiſſariis, aliiſq; Miniſtris, qui vno die expediunt negotia multorum, multorumq; ipſorum ſtipendia accipiunt. vide apud eumdem Leſſium, *a* qui concedit, quando aliud Magiſtratus, ſeu Princeps non taxauerit, & æqua vtilitas habetur à negotiantibus. Leſſium ſequitur *b* Bauci.

Ibidem cap. 7. §. 11. num. 44. fine. poſt illud. *Pretium pro re empta.* Adde.

Quod ſi nullus damnum ſenſit ex tua hac expenſione bona fide facta, & ex illa tu locupletior nequaquam es redditus, ad nihil te obligat merito Delugo. *c*

Ibidem cap. 8. §. 3. num. 10. fine. poſt illud, *quod non eſt in alijs contractibus.* Adde.

Illud recte notat Paſqualigus, creditorem acceptantem ſolutionem partis debiti cenſeri, liberare debitorem à mora, ſibi enim, eam partem acceptando, præiudicat; nam, dum partem acceptat, videtur implicite pœnam moræ, & quodcumq; intereſſe ratione moræ habitum remittere.

Ibidem cap. 8. §. 5. num. 19. ipſo initio dicti numeri, poſt illud. *Poſſe concedi.* Adde.

Si vera eſſet doctrina numeri ſecundi hactenus expenſa.

a Leſſ. ibid.

b Bauci in ſing. caſ. 73. & caſ. 264. vbi de ſalario Commiſſar.

c Delug. d. 28. de iuſt. nu. 6.

IN

IN TRACTATV IV.

Tr. 4. cap. 1. §. 1. num. 2. post illa verba, *qui finis erat paupertas.* Adde,

Cui autem sint restituenda, alijsne pauperibus veris, an ipsi Domino, qui illam est elargitus, vide late apud Meroll. *d* Et Sotus quidem, quem sequitur Diana, *e* putat, Domino, qui dedit, Medina, & Nauarrus, pauperibus.

d Meroll. Tr. 1. d. 1. ca. 2. à nu. 856.

e Dian. p. 8. tr. 6. ref. 109.

Ibidem num. 3. fine; post illa verba *Eleemosyna notabilis quantitatis.* Adde.

In hoc deniq; puncto Pasqualigus *f* ait, hunc accipientem eleemosynam, prætextu paupertatis, nec in magnis, nec in paruis eleemosynis teneri ad restitutionem (peccare vbi est grauitas materiæ, non credo, negari posse, nec à Pasqualigo, nec ab alijs.) Ratio est, inquit, quia finis principalis semper adest, nempe amor pietatis, & Dei. Multo magis, quia iuris consulti, quos apud eumdem authorem videre poteris, docent facta per errorem non retractari, quando subest caussa pietatis. Sed certe nostra sententia saltem tutior est, & consulenda.

f Pasqual. cent. 4. qu. 592.

Ibidem cap. 1. §. 3. num. 14. Initio post illa verba. *applicantur Fisco.* Adde.

An ante sententiam, vel post illam, tu considera, vbi videris Petrum à Nauarra, *lib. 4. de rest. cap. 2. n. 8. & L. si vacantia de bonis vacantibus lib.* 10. vel siue per leges.

Ibidem n. 28. fine post illud *in ijs fuerit ditior.* Adde.

Si inueniantur appropriata per Bullam Compositionis, idem esse tenendum, & consulendum, sed probabilitate non carere, quod possint retineri, saltem donec accedat Iudicis sententia, docet Castropalaus. *a* aliud benignius dicam in Tractatu de Bulla Cruciatæ c. 18. à n. 9.

a Castrop. de Bulla Cr. p. vlt. §. 1. n. 7.

Ibidem num. 31. fine post illud. *fore hic resoluendum.* Adde.

Quod si teneas, hæc deberi pauperibus, sicuti debentur (quando nescitur Dominus) habita ex delicto, iam potes confugere ad Bullæ compositionem, vt colligitur ex dictis n. 14.

por-

Ibidem cap. 1. §. 5. *num.* 2. versus finem numeri, illud, *si adsit proportionata caussa*. Corrige. si absit proportionata caussa.

Ibidem cap. 1. §. 9. *num.* 5. fine, post illud. *bona fide acquisitum*. Adde.

Vide Dianam *par.* 5. *tr.* 14. *res.* 57. *&* ex Cælestino, & Delugo. *d.* 21. *de iust. num.* 12.

Ibidem num. 6. fine. post illud, *Vide ipsum latius.* Adde.

Hæc duo proxime dicta sic approbat Sà *b* *Qui falso testimonio scienteer conijcit alium in vitæ periculum, tenetur etiam tum suæ vitæ periculo eum liberare, quod si sine culpa fecit, debet retractare, si possit sine magno suo periculo.*

b Sa V. Restitutio 2.

Ibidem num. 10. initio, post illud *subit vicem perfectæ solutionis.* Adde.

Et hanc sententiam mordicus tuetur, & probare contendit. Thomas Hurtad. *p.* 2. *mor. tr.* 8. *cap.* 4. *res.* 35. *n.* 433.

Ibidem cap. 2. §. 1. *n.* 2. fine, post illud, *à pena ordinarij homicidij*. Adde.

Dixi modo (quam similitudinem cognoscebat Petrus) nam secus, excusabitur mandans, adeoq; non erit Irregularis, vt decreuit Sacra Congregatio apud Dianam, *a* & ego dixi *b* in Superioribus.

a Dian. p. 9. tr. 4. res. 31.

b Sup. l. 6. c. 4. §. 3. nu. 35.

ADDITIONES AD LIBRVM NONVM Decalogi.

Lib. 9. *cap.* 2. §. 1. *num.* 7. fine, post illud *Considerauit pluribus Sanchez.* Adde.

Et quo ad Ius Hispanicum, vt etiam, quoad multa, quæ in toto hoc §. sunt à nobis disputata, vide Th. Hurtandum *c*, nec omittatur Castropalaus, *d* qui confirmat, quod ego modo dixi, nullam scilicet esse legem, quæ irritet translationem dominij munerum Iudici donatorum, additque, irritationem actus, & translationem dominij, nunquam esse inducendam, nisi legibus fuerit manifestissime expressa.

c Hur. p. 2. mor. tr. 8. cap. 2. à n. 264.

d Castrop. de iustit. com. d. 2. §. 21. §. 2. nu. 2.

Ibidem cap. 3. §. 6. *n.* 1. illud. *Dixi* (*per se*) *non letaliter peccabit.* Corrige.

Lib. 10. cap. 1. num. 8. versus finem, post illa Verba, *quasi necessario consequuntur.* Adde.

Idem videtur dicendum de quodam, quem valde delectabat odor (an fœtor?) spermatis, quãuis, vt dicebat, ad aliud prauum obiectum nullatenus animum intenderet. Idem, inquam, videtur. Illa enim delectatio de re tam proxime obiecto periculoso coniuncta, si serio à non vxorato suscipiatur, vel signum est affectus praui, vel certe graue periculum affert in turpem affectum incidendi.

Ibidem cap. 3. num. 6. versus finem, post illud: *Hac Hurtadus, sane probabiliter.* Adde.

Idem esse in tactibus ex se honestis V. G. osculo more patriæ, sed inhonesto tantum ex prauo affectu, colligitur ex dictis.

FINIS ADDITIONVM DECALOGI.

Laus Deo Beatissimæ Vigini, ac Beato Aloysio Gonzagæ.

A D-

ADDITIONES, ET CORRECTIONES apponendæ in Opere.

P. THOMAE TAMBVRINI de Iure Diuino &c. hoc est de Sacramentis, Contractibus, Censuris, &c. Impresso Panormi 1661. nam in reimpressis Mediolani, & Venetijs anno 1662. iam fere omnes fuerunt suo in loco appositæ.

IN LIBRIS de Sacramentis.

Lib. 2. de Baptismo cap. 1. §. 5. num. 25. lin. 7. dele illa verba. *Sed nec credibile est in alijs.* Et repone sequentia.

Id tamen diserte S. Bernardus dicit in Epist. 340. Verum eius sententiam sequi nō possumus, & crediderim, ipsum hac nostra ætate, quando res diligentius sunt disputatæ, nobis consensurum, id quod S. Doctor innuit ipso initio prædictæ Epistolæ: sic enim præmittit *Breuiter vobis de proposita quæstione respondemus sine præiudicio tamen sanius sapientis.*

Lib. eodem 2. cap. 1. §. 8. num. 3. fine, post illud *pro Baptismo absoluto.* Adde sequentia.

Quare nec inter Baptizantem, & baptizatum oriri tunc cognationem puto cum eodem Quintanad. *d. sing. 18. num. 20.* licet oriri putet ex Diacastillo Diana *p. 11. tr. 8. res. 57.*

Lib. 5. de Pœnitentia cap. 2. num. 1. lin. 9. post illud, *qui laborant mortalibus.* Adde sequentia.

An extra articulum mortis vrgeat hoc diuinum præceptum, vide apud Dianam *Par. 11. tract. 8. Resol. 38. & 39.*

Lib. eod. 5. cap. 2. eodem §. 1. num. 8. post illud, *si confessio*

fessio coram. Adde.

Lege Dianam *p. 2. Tr. 7. Ref.* 4. vbi An aliquando obligeris sic per interpretem confiteri? Et *ibid. ref.* 30. latè An possis?

Lib. eodem 5. *cap.* 4. §. 6. *num.* 16. In Sacerdo nec sufficere. Corrige. In Sacerdote, nec sufficere.

Lib. eod. 5. *c.* 4. §. 8. *nu.* 2. in fine dicti numeri, *in illa titulus nullus* Corrige. In illa titulus vllus.

Lib. eodem. 5. *cap.* 4. §. 10. *num.* 2. post illud. *facta ab Episcopo sit valida.* Adde.

Vide item multa in hanc rem infra *lib.* 8. *de matr. tr.* 2. *cap. vlt.* §. 4. & 5.

Lib. eodem 5. *cap.* 4. §. 10. *num.* 4. post illud. *Legitimo Confessario.* Adde.

Et nihilominus te posse absolui ab oblitis docet probabiliter ex Dicastillo Diana. *p.* 11. *tr.* 8. *Resol.* 28. quia tunc sequens confessio pertinet ad priorem.

Verum nota, nullo modo posse à commissis de nouo post absolutionem, neq; seorsim, neque simul cum prædictis oblitis.

Lib. eodem 5. *c.* 5. §. 2. *nu.* 3. *lin.* 2. *prohibitione superioris putat.* Corrige. prohibitione superioris Layman putat.

Lib. eodem 5. *cap.* 5. §. 2. *num.* 38. fine, post illud. *ex errore concessa.* Adde.

Lege Dianam *p.* 1. *tr.* 11. *Ref.* 13. qui tenet probabiliter cum aliis, Episcopos absolute (nisi exprimant) non dare licentiam audiendi confessiones dependenter à Superioribus Religionis.

Lib. eodem 5. *c.* 5. §. 4. *in margine litt. G.* dele illa vltima verba *affert eiusdem declarationis.* Et sic repone.

Affert Declarationes Constitutionis Gregorii XV.

Lib. eodem 5. *in tr. de Casibus reseruatis. cap.* 6. §. 3. *n.* 15. *lin.* 3. *tum pœnitentem.* Corrige. tum patientem.

Ibidem n. 23. *lin.* 1. *Iam vero dua.* Corrige. Iam vero tres.

Ibidem cap. 7. §. 1. *num.* 5. *lin.* 2. *quod certe minor.* Corrige. quod certe miror.

Ibidem eodem cap. 7. §. 2. *num.* 21. fine. post illud. *Adde Aduersam, & Delugo.* Adde sequentia.

Inquires Tertiò. Potestne Capitulum Generale, non ob-

obstante dicto Decreto Clementis VIII. reseruare omne peccatum mortale inobedientiæ contra præceptum obedientiæ à Prælatis impositum?

Respondeo. Concedit Delugo *de Pænit. d. 15. num. 47.* quia, inquit, quamuis reseruatione hac facta, possit Prælatus prohibere præcepto Obedientiæ hoc, vel illud peccatum quodcumq; seu omnia peccata, quæ sibi vellet reseruare; & sic, quamuis sequerentur eadem inconuenientia, quæ dicta sunt sequi, si reseruaret sibi censuras, tamen id sequeretur, ait, per accidens, & indirecte, quod non dum à Pontificio decreto vetitum est.

Sed ego valde dubito, An valide fieri id possit, quia clare eluderetur mens Pontificis, nolentis tantam potestatem cōcedere Prælatis sine speciali consensu Capituli circa hoc, vel illud peccatum reseruandum, vt manifeste colligitur, notatq; idem Delugo *loc. cit. num. 46.* ex verbis prædicti Decreti Clementis VIII. Quod si Congregatio Cardinalium modo allata solum declarauit de Censuris, certe idem declarauisset propter identitatem rationis, puta, ne eludatur mens Pontificis, si de dicto præcepto tam vniuersali Obedientiæ interrogata fuisset.

Ibidem eodem cap. 7. §. 3. num. 25. lin. 3. sunt autem septem. Corrige. Sunt autem sex.

Ibidem eodem cap. 7. §. 3. num. 32. lin. 6. illis verbis ex primis: Corrige. Illis verbis exprimis.

Ibidem eodem cap. 7. §. 3. num. 41. post illud, *vllus superioris.* Adde sequentia. Multo minus, si secum ipse solus mente, vel etiam verbis, nullo audiente, dicat: *Nolo hoc facere*, vel *Nolo parere.*

Ibidem eodem cap. 7. §. 3. num. 49. in fine. post illud *aut contactus.* Adde sic.

Quidquid in oppositum dicat non nemo apud Dianam *P. 4. tr. 4. Ref. 61.* qui etiam citat Suarium pro nostra Decisione.

Ibidem cap. 8. §. 1. num. 5. in Margine litt. D *Pellizzarius tr. 8. cap. 2. n... Delugo de Pænitentia d. 20. à n. 59.* Corrige sic. *Pellizzarius tr. 8. cap. 2. à num. 519. Delugo de Pænit. d. 19. num. 16.*

Ibidem eodem cap. 8. eodemq. §. 1. num. 9. lin. 4. qui administrat.

ſtrat. Corrige. qui adminiſtrant.

Ibidem cap. 9. §. 1. nu. 3. lin. 13. dies termini computetur. Corrige. dies termini non computetur.

Ibidem eodem cap. 9. §. 1. nu. 12. in fine dicti numeri *præmutamus*, corrige. permittamus

Lib. 7. de Ordine. cap. 6. §. 4. num. 18. fine, poſt illud. *culpam venialem*. Adde ſequentia.

Quænam ſit hæc paruitas, vide apud Dianam. *P. 4. Tr. 4. Reſol. 52.*

Lib. eodem 7. cap. 12. §. 1. num. 32. lin. 5. illud. *Cap. 1. §. 3. n. 4. & 5.* Corrige. ſic *cap. 6. §. 3. num. 4. & 5.*

Ibidem num. 33. lin. 7. illud *dicto c. p. §. 4.* Corrige. *dicto cap. 6. §. 4.*

Ibidem §. 2. num. 24. lin. 1. quod attinet ad moiorem. Corrige. quod attinet ad minorem.

Lib. 8. de Matrim. tr. 1. cap. 10. num. 6. lin. 6. prꝗſumitur Corrige poſſet præſumi.

Ibidem lin. 7. poſt illud *ad annos centum*. Adde. Lege Sanchez *loc. cit. num. 1.*

Lib. eodem 8. de matrim. tr. 1. cap. 11. §. 2. num. 7. fine poſt illud *fuerint diſſoluta*. Adde ſequentia.

Poſt hæc ſcripta, immo & in prima editione impreſſa, in manus meas venit Decretum S. Congregationis contra poſteriorem ſententiam latum, quod certe omnino ſeruandum eſt. eſt autem huiuſmodi.

[Iubente Sãtiſſimo Domino Noſtro propoſitum fuit in Sacra Cõgregatione Concilij, An ſponſalibus valide initio contractis, deinde mutuo conſenſu diſſolutis, ſit ſublatum impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis. Et dubio pluries propoſito, & mature examinato, tandem ſub die 6. Iulij 1658. Eminentiſſimi Patres in antiqua eiuſdem Congregationis ſententia conſentientes, cenſuerunt, non eſſe ſublatum.

Cuius ſententiæ vna cum rationibus hinc inde deductis, & recentioribus eiuſdem Congregationis in hac materia reſponſis, facta relatione ad Sanctiſſimum, Sanctitas ſua die 10. eiuſdem menſis prædictam Congregationis reſolutionem probauit, eamq; iuſſit in dubium deinceps non reuocari.]

Lib.

Lib. eod. 8. de matr. tr. 1. cap. 13. §. 2. num. 9. lin. ult. inconvenientia. Corrige. Incontinentiæ.

Lib. eod. 8. tr. 2. cap. 4. §. 4. n. 21. fine. post illud. *sicut in præcedenti.* Adde.

Et, vt concedit Leander apud Dianam p. 1. tr. 8. res. 3. *V. sed obseruat.*

Lib. eod 8. tr. 2. cap. 7. §. 2. num. 17. lin. 2. dotem habent. Corrige. dotem habenti.

Lib. eodem. 8. tr. 2. cap. 9. §. 3. num. 2. lin. penult. dirimentia vel. Corrige, vel dirimentia.

Lib. eod. 8 tr. 2. cap. 12. §. 4. ipso initio lin. 2. illud *cap. sequenti nu. 3.* Corrige. cap. sequenti §. 3.

Lib. eod. 8. tr. 3. cap. 2. §. 3. in Titulo signa certo expressa. Corrige. signo certo expressa.

Lib. eod. 8. Tr. 5. cap. 5. §. 3. num. 10. lin. pen. si vero dissoluitur. Corrige, si vero non dissoluitur.

Lib. eodem 8. Tr. eodem 5. cap. 6. §. 2. num. 18. lin. 2. Ratum ligatus. Corrige. Rato ligatus.

Lib. eod. 8. tr. 6. cap. 2. §. 2. n. 5. lin. 5. inter impuberem puberem. Corrige. inter impuberem, & puberem.

Lib. eodem 8. Tr. 7. cap. 3. §. 6. num. 7. in fine. post illud *coniuges sine caussa.* Adde sequentia.

De simili scandalo fugiendo vide Castropalaum *tr. 16. d. 2. pu. 7. nu. 9.* quem sequitur Gibalinus de clausura *d. 2. cap. 11. num. 55. folio mihi* 235. qui Castropalaus cum dixisset. si quis absque graui difficultate non potest probare nullitatem veram suæ Professionis, posse ipsum fugere à Religione &c. sic addit. Limitant hæc Lessius, Sanchez, Suarius, nisi oriatur scandalum. Sed raro, vel nunquam ex tali fuga orietur scandalum sub obligatione vitandum, tum quia raro inde sumunt alij occasionem fugiendi absque legitima caussa, tum quia ipse legitime fugiens vteris iure tuo, à quo vsu sine graui damno abstinere non potes &c. Hæc Castropalaus.

Quid si nullitatem probare absque difficultate possem? Respondet ibidem Castropalaus, te tunc sub mortali fugere, ante quam probes, non posse. Posse, adhuc sine mortali; dicit Gibalinus loco cit. idque propter rationes iam dictas, quæ videntur hic militare. Vterque

tamen

tamen conuenit, posito quod fugeris, esto peccaueris, non teneri ad Religionem reuerti.

Lib. eodem 8.Tr.7.c.4.§.2.n.9. in fine post illud. *matrimonium subsequens*. Adde.

Quæres per hanc occasionē Primo, An ipse Præsbyter Græcus, si post mortem suæ vxoris aliam ducat, valide ducat? Deinde, An licite? Tertio An vidua prædicti Græci Sacerdotis, si ad secundas nuptias conuolet, valide conuolet, & licite?

Respondeo ad Primum. Petrus Arcudius. *lib.7. de matrim.c.4.* docet matrimonium secundum Præsbyteri Græci validum esse, licet tunc dictus Præsbyter sit repellendus ab exercitio Ordinis, si velit ipse, vel vxor præsistere in eo matrimonio; quia, inquit, nec ipse emisit vllum votum Castitatis, nec adest Canon matrimonium illud inualidans, sed tamen, quia fit bigamus per secundas nuptias, merito priuatur excercitio Altaris. Ita Arcudius contra Cariophilum putantem, hoc matrimonium esse inualidum.

Respondeo ad secundum, Sacerdotem prædictum grauiter peccare secundas nuptias celebrando, non solum enim Canones Græcorum (vt colligo ex allatis ab Arcudio citato) illum faciunt bigamum, eumdemq; Sacerdotali exercitio priuant, vt dictum est, verum etiam vocant illas nuptias illicitas, illegitimas, nefarias.

Respondeo ad Tertium, validum esse matrimonium viduæ relictæ à Præsbytero Græco, vt etiam esse licitum. Ita contra Cariophilum; qui videtur hoc matrimonium damnare, docet his verbis Arcudius loco cit. Quod Sacerdotum viduæ ad secunda vota minime transeant, non ritus, sed virtutis est. Confirmo? quia Sanchez *lib.7. matrim.cap.40.num.5.* ait, licite viduam Sacerdotis secundo nubere, si non consensit ordinationi sui primi viri, & probabile esse etiam licite secundo nubere, quando vxor nesciebat, id sibi prohiberi. Hæc Sachez; Subsumo. Sed audio vxores communiter non solere dare eiusmodi consensum, quodsi dent, eas nescire eiusmodi prohibitionem non valendi transire ad secundas nuptias. Ergo &c. Supponimus autem, dictam viduam

duam

duam nullum votum Castitatis emisisse, vt certe emittere non solent.

Confirmo iterum, quia in dubio, an emiserim votũ, & in dubio, quod existat lex, seu præceptũ, melior est cōditio meæ libertatis, atq; adeo nō obligor, illa seruare, vt de lege dubia docet Sanchez lib. 1. In Decal. c. 10. n. 32. & de Voto n. 36. Cum ergo ad minus saltem dubia sit lex hæc, vel votum de abstinendo à secundis nuptiis, quoad prædictam viduam, ipsa non obligabitur &c.

Nec contrarius est Pontius. *lib. 7. matr. cap. 21. & 25.* dum dicit matrimonium relictæ à Sacerdote Græco esse quidem validum, sed illicitum, quia est contra eorum Canones, non est, inquam, contrarius, quia & ipse, & Canones, quos affert, videntur loqui de Vidua quæ dedit licentiam, seu consensit sui Viri ordinationi, sciens sibi sic prohiberi secundas nuptias; vel de Vidua, quæ Castitatem forte vouerit.

Lege diligenter tum ipsum, tum Sanchez locis cit.

IN PARTE SCVNDA.
hoc est

IN LIBRO IX. DE CONTRACTIBVS.

Lib. 9. de contractibus tr. 2. de censibus c. 6. §. 1. in Titulo. Proponitur Bulla Nicolai, & Gregorij. dele illud Gregorij.

Lib. eodem 9. tr. eodem 2. de censibus cap. 6. §. 8. num. 7. lin. 7. sunt in fauorem emptoris. Corrige. sunt ex parte emptoris.

Lib. eodem. 9. tr. 3. de cambijs. cap. 5. §. 6. n. 3. fine. post illud *ex culpa Campsarij*. Adde.

Dices. ergo nunquam hæc executio haberi poterit, & recuperari suum à Campsore, quia semper Campsarius, dicit, se velle satisfacere per nouum cambium. Respondeo. Nego consequentiam. Nam, vt colligis ex dictis §. 2. Campsor libere celebrat nouum cambium, quare poterit illud non celebrare, & consequenter recambium non facere, & sic poterit cogere Campsarium ad reddendum numerato capitale, & lucrum inde acquisitum.

Lib. eodem 9. tr. 4. de locatione c. 5. n. 9. lin. 9. locationem de-ſtruens. corrige. locationem non deſtruens.

Lib. eodem. 9. tr. 5. de empitione n. 25. in margine littera C. poſt illud. *Diana p. p. tr.. 8. reſol.* 51. Adde ſic.

Quem ſequitur Marcus Serra. *In 2. 2. qu. 77. ar. 2.* & Mendo in Bulla Cruciatæ. *d. 34. cap. 20. n. 217.*

Lib. eodem. 9. tr. 8. de Societate c. 10. n. 9. linea 10. indicunt. corrige. iudicandum relinquo.

Lib. eodem. 9. tr. 9. de Promiſſione cap. 5. nu. 4. in fine, poſt illud. *inutile vitiatur.* Adde. ſic.

Quando cum expenſis meis exequi cœpi promiſſionem turpem, an, ſi me pœniteat, poſſim petere illas expenſas, vide apud Vincentium Tancredi., 1. 2. *quæſt. mor. tr.* 5. *qu.* 6.

Ibidem. cap. 7. num. 22. lin. 4. ſi res promiſſa ſit grauis. Iam. corrige. Quando res promiſſa eſt grauis, & ipſe non obſeruat. Iam.

Lib. eodem. 9. tr. 10. de Donat. cap. 1. §. 2. n. 11. lin. 10. ſiue intuitiuè. corrige. ſiue initiatiue.

IN PARTE TERTIA.
hoc eſt

IN LIBRO X. DE CENSVRIS, ET Irregularitate.

Lib. 10. tr. 4. de Irregular. c. 4. §. 4. num. 5. lin. 3. Pontificem pro foro externo. Corrige. Pontificem collegiſſe pro foro externo.

Lib. eodem. tr. eodem. 4. c. 7. §. 2. n. 2. lin. vlt. extendit Epiſcopos. corrige. extendit ad Epiſcopos.

Ibidem c. 10. §. 2. *n.* 21. in fine dele illa verba. *dixi ſatis in tr. ṫatu de excõmunicatione. c.* 8. §. 12. & repone ſequentia.

Dico primo, excommunicatum vitandum eſſe in famem de facto, iam enim publice (donec petat abſolutionem) notorius peccator eſt, atq; adeo irregularis, vt mox §. 3. agentes de infamia facti dicetur.

Dico Secundo, excommunicatum non vitandum, ſi

ſit

sit occultus, nō esse *a* infamem de facto, quia sic notoria non est eius inobedientia, at, si sit publicus, quamuis non sit iuridice nominatim denunciatus, nec plublicus percussor Clerici, iam erit notorie peccator, inobediens, & canonice infamis de facto, atque adeo, modo iam dicto, irregularis.

a Leand. de excōm. d. 16.qu.10.

Dico Tertio cum Fillucio, excommunicationem, vt sic, non afferre ex se infamiam, vnde nec ex se irregularitatem. Probatur. quia non affert infamiam iuris ex se, nec ex se infamiam facti. ergo nullam. Non iuris, nam in iure non habetur eam vniuersaliter esse caussam infamiæ, sed solum, quando constituitur ex quibusdam criminibus, quibus peculiariter connectunt iura infamiam, qualis est hæresis, de cuius irregularitate dicetur infra suo loco; & qualis est *b* etiam percussio Cardinalibus inflicta &c. Non, facti. quia sic, etiam excommunicatio occulta pareret infamiam facti, quod tamen esse non potest, infamia enim facti non emergit, nisi ex delicto notorio, vt mox dicto §. 3. notabimus.

b C.fœlicis de pœnis in 6.

Ibidem.n.24.lin.1.infama nota. corrige. infimæ notæ.

Lib. eodem 10.*tr*.4. *de irregular.cap*.17. §.3. *num*. 16. fine. dele illa verba. *iuuet hic relegere latinitatis te non esse ignarum, & Nizolium id adnotantem relegere*. Et repone sequentia.

Iuuet hic, latinitatis te non esse ignarum, & Nizolium id adnotantem relegere.

Ibid.§.4.*n.*3.*lin.*8.*filijs patientium.* corrige.*filijs patientibus.*

F I N I S.

Laus Deo Beatissimæ Virgini Ac Beato Aloysio Patrono meo.

INDICVLVS

ALIQVARVM RERVM NOTABILIVM quæ in his Additionibus continentur.

Pæ-

FINIS INDICVLI.